

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
AVRUPA'DA YÜKSELEN İRKÇILIK
VE İSLAMOFOBİ İNCELEME VE
ARAŞTIRMA
ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

—●—
25 Mart 2021 Perşembe

—●—
-Başkanlık Seçimi

-Türk-Alman Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Dr.
Öğretim Üyesi Enes Bayraklı'nın "Avrupa Ülkelerinde Yükselen İrkçılık ve
İslamofobi: Genel Görünüm" başlıklı sunumu

25 Mart 2021 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 10.35
GEÇİCİ BAŞKAN: Metin Nurullah SAZAK (Eskişehir)

GEÇİCİ BAŞKAN METİN NURULLAH SAZAK – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Avrupa’da Yükselen İrkçılık ve İslamofobi İnceleme ve Araştırma Alt Komisyonunun en kıdemli üyesi olarak, Başkan seçimini idare etmek üzere Geçici Başkan sıfatıyla hepinize hoş geldiniz diyorum.

Komisyon Başkanlığının 17/03/2021 günkü toplantı çağrısı üzerine bugün Alt Komisyonumuzun Başkan seçimini gerçekleştirmek amacıyla toplanmış bulunuyoruz.

Komisyon üye tam sayısının 10 üye, salt çoğunluğun hazır bulunduğu en az 6 üye tespit edildikten sonra toplantı yeter sayımız vardır.

Toplantıyı açıyorum. (*)

Değerli üyelerimiz, şimdi seçimin nasıl yapılacağı hususunda kısaca bilgi vermek istiyorum.

Öncelikle Başkan adaylarını belirleyeceğiz. Üyelerimiz kendilerini veya diğer Komisyon üyelerini bu görev için aday gösterebileceklerdir. Adaylar için Komisyon görevlilerimiz size önerge örneklerini dağıtacaklardır. Önergelerin toplanmasından sonra, Başkan için belirlenen adayları ben sizlere tekrar ilan edeceğim.

Adaylarımız belirlenmiştir.

Adaylık önergelerini okutup oylarınıza sunacağım:

25/3/2021

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Avrupa’da Yükselen İrkçılık ve İslamofobi İnceleme ve Araştırma Alt Komisyonu Başkanlığına

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 17/2/2021 tarihli toplantısında kurulması kararlaştırılan Avrupa’da Yükselen İrkçılık ve İslamofobi İnceleme ve Araştırma Alt Komisyonu Başkanlığına Bursa Milletvekili Sayın Hakan Çavuşoğlu’nu aday gösteriyoruz.

Pakize Mutlu Aydemir

Metin Nurullah Sazak

Erol Kavuncu

Balıkesir

Eskişehir

Çorum

GEÇİCİ BAŞKAN METİN NURULLAH SAZAK – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, değerli arkadaşlar, öncelikle sizleri saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Öncelikle, tarafıma tevdi ettiğiniz Alt Komisyon Başkanlığı görevi için de ayrıca çok teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun bir süre önce “Avrupa’da yükselen ırkçılık ve İslamofobi” konusunda kurmuş olduğu Alt Komisyon, gerçekten son dönemde Avrupa’da yükselmeye devam eden, ana akım siyasetçiler tarafından da kullanışlı bir enstrüman hâline gelen ve hatta Avrupa’yı da aşan yönüyle karşı karşıya kaldığımız bir sorun. Esasen, Batı değerlerine, Avrupa Birliğinin kuruluş ülküsüne baktığımız zaman insan hakları, demokrasi, ifade hürriyeti, düşünce hürriyeti, inanç hürriyeti gibi konular temel

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

alınarak inşa edilmiş bir Birlik. Ancak, ne yazık ki geldiğimiz noktada artık, Birliğin bu değerlerini hiçbir şekilde göz önünde bulundurmadığını, biraz evvel de bahsettiğim gibi bir siyasi enstrüman hâline getirdiğini, hatta ve hatta bu kesimlerden oya tahvil edilecek bir düşünceyle sempati beslediklerini görüyoruz ve buradan cesaret alan ırkçılık ve İslam düşmanlığı, İslam karşıtlığı, İslamofobyaya günbegün Avrupa’da büyük bir artış gösteriyor. Avrupa’da bizim çok sayıda soydaşımız, çok sayıda vatandaşımız, çok sayıda akrabamız, çok sayıda inançdaşımız, Müslüman yaşamaktadır. Dolayısıyla, onların bundan yaklaşık altmış yıl önce ilk nesil olarak gidip bugün ikinci, üçüncü neslin varlık göstermeye çalıştığı Avrupa’da gün geçtikçe büyük bir huzursuzluğun, endişenin, tereddüdün âdeta kötü bir ruh gibi aralarında dolaşmaya başladığını görüyoruz. Onun için, biz, burada, vatandaşlarımızın, dindaşlarımızın yaşamış oldukları bu sorunla, bu problemle yaşamış buldukları ülkelerin yöneticileriyle onları bir şekilde bir araya getirmek, bir şekilde bir farkındalık oluşturmak, diğer taraftan o kadar had safhaya ulaştı ki Avrupa Birliği üyesi ülkelerde artık İslamofobik eylem ve faaliyetlerin kayıt altına alınması gerektiğini ve herkesçe kınanması gerektiğini, gerek ceza kanununda gerekse diğer kanunlarda bu kabul suçların nitelikli işlenmiş eylemler ve fiiller olarak mahkemeler nezdinde değerlendirilmesini, kabul edilmesini ve suçların bu çerçeveden cezalandırılmasını olanaklı kılacak ve bir farkındalık oluşturmak üzere bu Komisyonu kurmuş bulunuyoruz.

Bu vesileyle, öncelikle Komisyon üyelerimizin bu noktada teorik olarak Avrupa’da yaşananlar, yanı sıra “İslamofobyaya” tam olarak nedir, bir hukuki, bir sosyolojik kavram olarak neye tekabül etmektedir, bunun da değerlendirmesini yapmak için bu konuda çok sayıda araştırmayla, Avrupa Birliğinin kendi bünyesinde yapmış olduğu araştırmalarla raporlar hazırlamış, Türkiye’nin de Avrupa Birliğinin de gündemine sunmuş çok değerli bir akademisyeni buluşturmak istedik üyelerimizle ve ondan bu noktada bilgiler edinmek istedik bir hazırlık aşaması olarak.

Şimdi, işte, o arkadaşımız olan Türk-Alman Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Doktor Öğretim Üyesi Enes Bayraklı’yı Komisyonumuza davet ettik.

Ben kendisine hoş geldiniz demek istiyorum.

Şimdi, sözü Sayın Bayraklı’ya vereceğim.

Sayın Bayraklı yapmış olduğu çalışmalardan önce kendisini bize bir tanıtır ve akabinde de Komisyonumuz üyelerini bu noktada bir enforme ederse memnun kalacağız.

Sayın Bayraklı, söz sizde, buyurun.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Sağ olunuz, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyeleri, sayın milletvekilleri; öncelikle, beni davet ettiğiniz için teşekkür etmek istiyorum, sağ olunuz.

Kısaca kendimi tanıtmak istersem ismim Enes Bayraklı, 1983 Kocaeli Gölcük doğumluyum. Üniversiteyi, lisans, yüksek lisans ve doktora’yı Avusturya’da Viyana Üniversitesinde yaptım, bitirdim. Daha sonra bir dönem doktora için İngiltere’de Nottingham Üniversitesinde araştırmalarda bulundum. Türkiye’yi, Türk kültürünü tanıtmak için Londra’da kurulan Yunus Emre Enstitüsünde iki yıl çalıştım. Orada uzman olarak ve müdür yardımcılığı pozisyonlarında çalıştım. Bir dönem Bükreş ve Köstence Yunus Emre Kültür Merkezlerinin kurucu müdürlüğünü yaptım Romanya’da. Daha sonra, 2013 yılından beri de Türk-Alman Üniversitesi öğretim üyesiyim. Bir taraftan da sivil toplum kuruluşu olan Siyaset, Ekonomi Toplum Araştırmaları Vakfında Avrupa araştırmaları direktörlüğünü yürütüyorum.

Türkiye Avrupa Birliği ilişkileri, Türk diasporasının özellikle Avrupa’daki sorunlarıyla ilgili de -İslamofobi, ırkçılık bunun bir parçası- çeşitli çalışmalarımız var. Mesela, Avrupa’da, Almanya’da el konulan Türk çocuklarıyla ilgili bir mesele vardı, bir tartışma; onunla ilgili de bir rapor yayınladık son dönemde. Kısacası bu ama esas çalışma alanlarından bir tanesi de İslamofobi. Sizin de bahsettiğiniz gibi, biz 2015 yılından beri her yıl düzenli olarak bu Avrupa İslamofobi Raporu’nu yayınlıyoruz. Yaklaşık

32 Avrupa ülkesindeki İslamofobik vakaları inceliyoruz. Bunu, bu raporları ilgili ülkedeki uzmanlar hazırlıyor yani Almanya'yı bir Alman, Fransa'yı bir Fransız ya da orada yaşayan bir insan hakları aktivisti ya da bir akademisyen hazırlıyor. Dolayısıyla, biz, Türkiye'de oturup da bir rapor hazırlıyor değiliz; o ilgili ülkedeki uzmanlar hazırlıyor bu raporu ve farklı alanlarda, eğitim, istihdam, siyaset, hukuk, medya, internet, sanal dünya -özellikle ki bu İslam düşmanlığının en çok yayıldığı alanlardan bir tanesi- gibi alanlardaki gelişmelere bakıyorlar. Daha sonra ilgili ülkede olumlu gelişmeler var mı, bununla mücadele etmek için olumlu adımlar atılmış mı bunlara bakılıyor; en sonda da somut politika önerileriyle rapor bitiriliyor.

Raporun giriş kısmında bir yönetici özeti oluyor bir sayfa kadar İngilizce ve ana dilde yani Fransa'ysa Fransızca, Arnavutluk'sa Arnavutça bir yönetici özeti de oluyor. Maalesef raporu Türkçe yayımlayamıyoruz -Sayın Vekilim siz sordunuz- çünkü rapor yaklaşık 900 sayfalık bir rapor. Biz bunu bir yıl boyunca hazırlıyoruz, daha sonra işte mart ayında yayınlıyoruz, mesela bu sene nisan, mayıs gibi yayınlamayı düşünüyoruz 2020 yılı için. Fakat bunun tercüme edilmesi, akademik olarak kontrol edilmesi en azından bir yıl daha alır, yetiştiremeyiz yani o zaman gündemden tamamen çıkmış oluyor o yıl ve tabii, bir de bir bütçe meselesi; bu, bütçesi çok yüksek bir mesele. Özellikle, tercüme ve daha sonra da o tercümenin kontrol edilmesi gerekiyor yani sadece bir tercümene vermeniz yetmiyor, akademik olarak bir kontrolden de geçmesi gerekiyor. Çok emek yoğun bir iş ama biz olabildiğince bu mesele için kısa infografikler hazırlıyoruz, özetler hazırlıyoruz Türkçe olarak; onu da ben paylaştım, sizlerle paylaşılacak. 5 farklı alanda yani siyasetçilerin söylemlerinde, yasalarda, medyanın dilinde yahut işte istatistikler İslamofobiyle ilgili. Bunlarla ilgili Türkçe kısa özet hazırladık, 5'er sayfalık özetler var; bunlar da sizlerle paylaşılacak.

Benden bugün kırk beş dakikalık bir sunum istendi. Tabii, meselenin çok farklı boyutları var ama kısaca "İslamofobi" kavramından ne anlıyoruz, kavramla ilgili tartışmalar neler, İslamofobiyi tarihsel olarak nasıl anlamlandırabiliriz, bugün yaşadığımız süreci -bu, âdeta bir nefret patlaması yaşanıyor, özellikle bazı Batı Avrupa ülkelerinde- nasıl anlamlandırabiliriz, buna bakacağım ve sonunda da bazı politika önerileriyle bitirmek istiyorum.

Şimdi, öncelikle, İslamofobiyi bence ikiye ayırmamız gerekiyor: Bir, tarihsel bir İslam düşmanlığı var, bunun çeşitli kaynakları var; bir de bugün içinde yaşadığımız İslam düşmanlığı var. Tarihsel İslamofobinin kaynakları, tabii ki İslam dünyası ile Batı arasında yaşanan bir jeopolitik rekabet söz konusuydu tarihte, bunu Haçlı Seferlerinden biliyoruz, yahut işte Endülüs'ün fethedilmesi, daha sonra da Endülüs'ün tekrardan Müslümanların elinden çıkması süreçlerine baktığımız zaman bir jeopolitik rekabet ve bu rekabetin getirdiği bir nefretin olması tarihte, bunu biliyoruz, bu bir olgu olarak var.

İkinci olarak, tabii, İslamiyet ile Hristiyanlık arasında bir teolojik tartışma söz konusu, bu da normal bir tartışma. Yani baktığımız zaman Hristiyanlık ile Yahudilik arasında da bu var, biliyorsunuz, teolojik olarak fakat tabii, bunun üzerinden üretilmiş bir negatif literatür Batı'da mevcut. Özellikle de Edward Said "Oryantalizm" adlı eserinde bunu çok iyi inceler; 13'üncü yüzyılda, 14'üncü yüzyılda, 15'inci yüzyılda özellikle manastırlarda yahut kiliselerde İslamiyet'le ilgili yazılmış olan, çoğu da hayal ürünü ve bir kaynağa dayanmayan, bir araştırmaya dayanmayan birçok eser söz konusudur. Yani özellikle Hazreti Peygamber'i kötüleyen, İslamiyet'i kötüleyen böyle bir propaganda ve bir literatür oluşmuştur Batı'da. İşin bu boyutu var ve onun bugünü etkileyen kısımları söz konusu. Yani o tarihsel algıda, İslamiyet'le ilgili, Müslümanlarla ilgili zihinlerde oluşan negatif algıda bugün -hatta bazen Batı Avrupa'da Türklerle, İslamiyet'le özdeşleştirilir; Balkanlarda da özellikle- bunun da etkisi var. Fakat özellikle Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra biz baktığımız zaman, aslında, Batı'nın "İslam" diye bir probleminin -tırnak içerisinde- kalmadığını görüyoruz. Yani jeopolitik olarak da baktığımız zaman, siyasi bir aktör olarak da, İslam dünyasında neredeyse bağımsız bir aktör kalmamıştı. Türkiye, İran ve Afganistan dışında bir aktör kalmamıştı. Zaten Türkiye Cumhuriyeti devleti de kurulduktan sonra da

biliyorsunuz, daha sonra da seküler bir devlet yani kendisini İslamiyet’le tanımlayan bir devlet değil. Dolayısıyla, aslında bir siyasal aktör olarak da İslamiyet’in tarihten çıktığıyla ilgili bir algı Batı’da da söz konusuydu. Bu dönemde de zaten çok ciddi bir mesele değil, özellikle iki savaş arası dönemde daha çok Batı’nın öteki algısını şekillendiren unsurun faşizm ve ırkçılık olduğunu görüyoruz ve bunun da Batı’da çok ciddi bir yıkım getirdiğini gördük. Orada da özellikle başka bir ırkçılık türü olan antisemitizmin ön plana çıktığı ve Yahudilere bir Holokost’la sonuçlandığını görüyoruz o dönemde. Daha sonra soğuk savaş sonrası dönemde de baktığımız zaman, yine, Müslümanlarla ilgili altan alta yürüten bir literatür ve bir negatif yayınlar var fakat siyasetin gündemini belirleyen, bugünkü kadar tartıştığımız manada bir şey söz konusu değil soğuk savaş döneminde. Hatta aksine özellikle Amerika’nın yeşil kuşak projesi, komünizmi sınırlandırma, Sovyetler Birliği’ni çevreleme stratejinin bir parçası olarak çoğu zaman da Müslümanların, İslamiyet’in olumlu bir imaja sahip olduğunu medyada, Batı mediasında görüyoruz. Mesela, bunun en güzel örneği, birçok defa zikretmişimdir, Afganistan. Sovyetlere karşı Afganistan’da verilen o mücadelede Afgan mücahitleri olumlu bir imaja sahipti. Özellikle, işte “Rambo” filmlerine baktığımız zaman, orada “Rambo” mücahitlerle beraber komünistlere, kızıl komünistlere, ateistlere karşı savaşan bir insan olarak resmediliyordu, dolayısıyla olumlu bir imaj vardı fakat soğuk savaşın sona ermesinden sonra bu resmin değiştiğini gördük. Tedrici olarak Batı’da özellikle Fukuyama’nın yazmış olduğu “Medeniyetler Çatışması” tezinde İslamiyet’i Batı karşısında alternatif bir potansiyel medeniyet olarak ortaya koyması, tarihî sonu tartışmalarında yavaş yavaş İslamiyet’in -komünizm de çöktükten sonra- yeni bir “öteki” olarak tanımlandığını Batı’daki bazı elitler ve çevreler tarafından, -burada, tabii “Batı” derken hepsini kastetmiyoruz özgü bir yaklaşımla ama- özellikle bazı çevreler tarafından bunun gündeme getirildiğini görüyoruz.

Dolayısıyla, şu anda içinde yaşadığımız süreçte, 90’lar sonrası süreçte yeni bir dönemdeyiz. Yani baskın bir ırkçılık türü olarak ve Batı’nın özellikle dünya üzerindeki hegemonyasını sürdürmesinin bir aracı olarak İslamofobyanın kullanıldığını ve bazı politikaların meşrulaştırılması için kullanıldığını görüyoruz. Özellikle soğuk savaş sonrası dönemin, şu an içinde bulunduğumuz dönem iki boyutu olduğunu düşünüyorum. Bir, iç siyaset boyutu var. İki, dış siyaset boyutu var. İç siyaset boyutuna baktığımız zaman Batı’dan nüfusu yüzde 5’ler ile yüzde 10’lar arasında değişen bir Müslüman azınlık var. Bunların tamamı da dindar insanlar değil, tabii ki bir kısmı da seküler insanlar ama Müslüman veya Müslüman bir toplumda geldikleri için Müslüman olarak en azından biliniyorlar ya da öyle addediliyorlar. Bunların nüfusunun arttığıyla ilgili ve bunların asimile edilmesi gerektiğiyle ilgili bir algı ve anlayış var bazı çevrelerde. Dolayısıyla, bu azınlığı disipline etmek, regüle etmek, baskı altına almak ve asimile etmek için kullanılan bir –tırnak içinde- sopya dönüşmüş durumda çünkü Müslümanlar üzerinden inşa edilen o nefret ve korku, terörizmle özleştirmeye baktığımız zaman bunun üzerinden bir şeytanlaştırma ve güvenikleştirme yapıldığı görüyoruz. Bu güvenikleştirme üzerinden de normal şartlar altında yapılması kabul edilemeyecek olan, gündeme getirildiği zaman şiddetle reddedilecek olan kimi uygulamaların ve yasaların normalleştirildiğini görüyoruz. Mesela, işte, İsviçre’de cami minare yasakları, minareler yasaklanıyor. Yani bir insan hakkı olan, aslında bir insanın, bir dinî toplumun kendi ibadet yerini inşa etmesi yasaklanıyor yahut Avusturya’da ilkokullarda başörtüsü yasağı gündeme geliyor, daha sonra, tabii, Anayasa Mahkemesi bunu reddetti biliyorsunuz. Ama mesela, bugün, ilginç bir şekilde, oruç yasağı tartışmaları var Avusturya’da. Yani Avusturya gibi bir toplumda, bir Batı Avrupa ülkesinde ilkokullarda ve ortaokullarda çocukların oruç tutmasının yasaklanması tartışılıyor. Mesela, buna baktığımız zaman bir tarafından bizim aklımıza Uygurlar geliyor, Uygurlarla ilgili böyle bir tartışma var. Yani orayı anımsatan bir tartışmanın Batı Avrupa’da ortaya çıktığını görüyoruz. Dolayısıyla, işin iç siyaset boyutunda bu var ama bunu da aşan bir şekilde aslında ben, İslam düşmanlığı üzerinden, Müslümanlar üzerinden, sahnede oynatılan bu tiyatro üzerinden aslında arka planda bütün siyasetin, Batı Avrupa siyasetinin yeniden dizayn edildiğini ve toptan bir aşırı sağa kayma olduğunu düşünüyorum. Bunu da çok açık görebiliyoruz. Yani özellikle

son on yılda Batı Avrupa’da aşırı sağcı partilerin, ırkçı partilerin normalleştiğini, siyasetin gündemini belirlemeye başladıklarını, parlamentolara girmeye başladıklarını. Mesela, Almanya’da Alternative für Deutschland partisi ki doğrudan Nazi ideolojisine sahip bir partidir bu ve Almanya gibi Nazizmle, nasyonal sosyalizmle çok ciddi problemi olan bir ülkede böyle bir partinin 3’üncü parti olarak Meclise girmiş olması aslında büyük bir dönüşüme işaret ediyor bize. Sadece bununla kalmıyor, bu partiler aynı zamanda ana akım siyaseti baskı altına aldıkları için, çok ciddi olarak oyları yükseldiği için ana akım partiler de buna bir cevap olarak aşırı sağcı söylemleri sahiplenmeye başlıyorlar. Hatta sol partiler de bu gündeme angaje olmaya başlıyorlar. Toptan bir siyasetin tamamen sağa kaydığını görüyoruz yani aşırı sağ daha sağa kayıyor, orta ana akım partiler daha da sağa kayıyorlar, sol partiler de. Dolayısıyla, böyle bir işe yaradığını düşünüyoruz.

Dış siyasette de -demin bahsettim- özellikle İslam dünyasındaki çeşitli politikaların meşrulaştırılmasında kullanıldığını gördük İslam düşmanlığının yani İslam’ın ve Müslümanların terörle, şiddetle özdeşleştirilmesi üzerinden böyle bir meşrulaştırmanın olduğunu gördük. Mesela, en iyi örneklerinden biri bunun, Irak’ın işgali meselesidir. Yani Amerika Birleşik Devletleri tarafından Irak’ın işgal edilmesinin maddi herhangi bir temeli yoktu baktığımız zaman. Yani kitle imha silahları ürettiği iddia edildi, daha sonra bunun yalan olduğu ortaya çıktı fakat Irak bunun üzerinden işgal edildi, stabilize edildi ve bir iç savaş başladı burada ve yüz binlerce insan Irak’ta öldü ama biz bütün bunları bugün normal bir şey gibi görüyoruz. Bunun bizim ülkemize de negatif etkileri oldu, bütün bölgeye negatif etkileri oldu. Nihayetinde, burada El Kaide yokken Irak’ta bu iddia edildi, El Kaide Irak’ta yuvalandı. Daha sonra, biliyorsunuz El Kaide’yi de daha da aşan bir radikallikte DAESH terör örgütü ortaya çıktı ve bunun bütün bölge üzerinde çok negatif, yıkıcı bir etkisi olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla, bir de bu politikaları meşrulaştıran dış politikada da bir araç hâline geldiğini görüyoruz, çok daha fazla farklı örnek var.

Şimdi, kısaca böyle giriş yaptıktan sonra “İslamofobi” kavramıyla ilgili bir tartışma var. “İslamofobi” kavramının yanlış bir kavram olduğu, aslında basit bir korku ifade ettiği, dolayısıyla bizim bu kavramı kullanmamamız gerektiğiyle ilgili genel bir kanı ve bir söylem var. Ben, bu görüşe katılmıyorum kesinlikle, neden katılmadığımı izah etmek istiyorum.

Şimdi, öncelikle “İslamofobi” kavramı özellikle 1990’lardan itibaren yayınlanan yayınlarla, kitaplar, makaleler, dergiler, raporlarla bir marka suç hâline geldi aslına baktığımız zaman ve bütün uluslararası camiada baktığımız zaman, literatürde baktığımız zaman farklı dillerde hep aynı kavram kullanılıyor. Almanca’da İslamofobyaya “Islamophobie”, efendime söyleyeyim İngilizce’de “Islamophobia”, Türkçede “İslamofobyaya” yani Fransızca’da aynı, Hindistan’a da gitseniz aynı kavramın kullanıldığını görüyoruz ama biz Türkçe’de “İslam düşmanlığı”, Almancada “antimuslimescher rassismus”, İngilizcede “anti-Muslim hatred” dersek kavramı tamamen bölmüş olacağız. Dolayısıyla, birinci olarak, pratik olarak baktığımız zaman bu kavramın değiştirilmesini gerektirecek bir şey yok.

İkinci olarak, kavramın içeriğinin nasıl tanımlandığı bence her şeyden daha fazla önemli. Yani biz “İslamofobi” kavramını nasıl tanımlıyoruz? Burada da İslamofobinin Müslüman karşıtı ırkçılık olarak tanımlanması gerektiğini düşünüyoruz, sadece ben değil bu konuyu çalışan bir çok akademisyenin genel tanısı bunun bir ırkçılık türü olduğudur; bunu söylediğiniz zaman hemen size gelen ilk itiraz “Ama Müslümanlar bir ırk değil ki.” Fakat ırkçılıkla yapılan akademik çalışmalar bize şunu gösteriyor ki ırkçılığın temelini sadece biyolojik farklılıklar olmadığını, özellikle 1980’lerden sonra Batı’da biyolojik temelli ırkçılığın artık kabul edilemez bir olgu hâline geldiğini, bundan dolayı yeni ırkçılık türlerinin ortaya çıktığını ve özellikle “kültürel ırkçılık” dediğimiz ırkçılık türünün ortaya çıktığını görüyoruz. Dolayısıyla, İslamofobyaya da bir ırkçılık türü olarak kabul edilmesi gereken bir olgu.

Diğer taraftan, antisemitizm örneği var. Antisemitizm örneğine baktığınız zaman -antisemitizm de biliyorsunuz Yahudilere karşı bir ırkçılık türüdür- öncelikle Sami ırkıdan olanlara karşı gelmeyi yani onlara düşmanlığı ifade eder değil mi? Araplar da Sami ırkıdan, Aramiler de Sami ırkıdan baktığımız zaman. Dolayısıyla, etimolojik olarak baktığınız zaman kavram yanlış yani antisemitizm kavramını bugün biz Yahudi düşmanlığı için ifade ediyoruz ama bütün Sami ırkına karşı olanları ifade eder ama biz bu kavramı bugün kullanıyoruz. Dolayısıyla “İslamofobi” kavramını da aynı şekilde kullanma konusunda ben bir sıkıntı görmüyorum.

Diğer taraftan, antisemitizm meselesinde -ırkçılık olarak tanımlıyoruz bunu- Yahudiler ırkları dolayısıyla değil ama daha ziyade dinleri dolayısıyla bir ırkçılığa maruz kaldılar değil mi? Çünkü farklı bir teolojiye sahip oldukları için ve Hristiyanlıkta Yahudilere karşı -demin bahsettik o teolojik tartışmalardan- o büyük düşmanlıklar neticesinden oluşan bir ırkçılık ve bunun tarihte sürekli bir şiddete, pogromlara ve de en sonunda Holokostla sonuçlanan büyük bir soykırıma yöneldiğini gördük. Dolayısıyla, ırkçılık olarak tanımlayabiliriz İslamofobiyi diye düşünüyorum, böyle tanımlamamızın daha doğru olduğunu düşünüyorum.

Şimdi özetlemek istiyorum. Bu kavram ilk defa 1925’te Fransız iki yazar tarafından kullanılıyor, Cezayir’deki Fransa’nın politikalarıyla ilgili bir kavram olarak kullanıyorlar, yani literatürde tespit edilebilen bu ama daha sonra pek kullanılmıyor ve ortadan kalkıyor bu kavram. Özellikle, Edward Said’in “Oryantalizm” eserinde ve onun ikinci baskısında bu kavramı kullandığını biliyoruz 1980’lerden itibaren ve o dönemde hatırlayın “Şeytan Ayetleri” Salman Rüşi, onun getirdiği büyük bir tartışma Batı’da ve bunun üzerinden bir medya şeyi başladı İslam’la, Müslümanlarla ilgili, o zaman kullanıldığını biliyoruz. Ama esas dönüm noktası 1997 yılında İngiltere’de “Runnymede Trust” adındaki bir düşünce kuruluşu bir rapor yayınladı ve bu “İslamofobi: Hepimiz İçin Bir Meydan Okuma” -“A Challenge for Us All”- diye bir rapor ve burada ilk defa İslamofobyanın kullanıldığını görüyoruz, son yirmi yıla, otuz yıla baktığınız zaman gündeme sokulduğunu görüyoruz. Bundan sonra çok ciddi olarak bu kavram tartışılmaya başlandı. Bu “Runnymede Trust” daha çok yabancı düşmanlığı üzerinden tanımladı İslamofobiyi o dönemde fakat daha sonra bunun 20’nci yılında bu raporun bir “update” edilmiş versiyonunu yayınladılar ve orada İslamofobiyi onlar da “Müslüman karşıtı ırkçılık” olarak tanımladılar.

Şimdi, farklı uzmanların tanımları var, ben onları geçmek istiyorum ama mesela, bizim kendi tanımımıza bakmak istiyorum. Biz, Avrupa İslamofobi Raporu’nda İslamofobiyi “Müslüman karşıtı ırkçılık” olarak tanımlıyoruz ama onun da ötesinde -demin de bahsettiğim gibi- kelimelerin etimolojik kökeni her zaman o kelimenin tam kapsamlı manasına ya da nasıl kullanıldığına işaret etmiyor, bu durum İslamofobi kavramı için de geçerli. Dolayısıyla, her ne kadar tartışmalı bir kavram olsa da İslamofobi kamusal alanda kullanıldığı kadar akademide de iyi bilinen bir terim hâline geldi. Bundan dolayı, biz de İslamofobiyi kullanıyoruz.

İslamofobi, bir günah keçisi ilan ederek -bu, gerçek ya da uydurulmuş olabilir- bir iktidar alanı inşa etmek, bu iktidar alanını genişletmek ve bu durumu istikrarlı hâle getirmek isteyen hâkim sınıflar tarafından kullanılmaktadır özellikle Batı’da. Bu hâkim sınıflar, ilan ettikleri bu günah keçisini yine kendilerinin inşa ettiği o “biz” tanımının dışında bırakarak kendilerinin yararlandığı kaynaklardan da haklardan da mahrum bırakmaktadır ve bunu da meşru hâle getirmektedir. İslamofobi, sabit ve negatif değerler atfedilmiş ve tüm Müslümanlar için genellenmiş bir Müslüman kimliği inşa ederek Müslümanları ötekileştirmektedir. Yani İslam düşmanlarının gözünde, Müslümanların içerisindeki o büyük zenginliği -işte Sünni gelenek de var, Şii gelenek de var, farklı mezhepler var, farklı gruplar var, daha seküler olan Müslümanlar var, daha dindar olan- bütün bunları ortadan kaldırarak, genelleştirerek Müslümanları ötekileştirmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, İslamofobinin bize Müslümanlar ve İslam’dan daha çok İslamofobik tutum ve davranışlara sahip olan şahıslar hakkında

bilgi verdiği gerçeğidir. Şunu da belirtmek gerekiyor ki: Müslümanların ya da İslam dininin makul bir şekilde eleştirilmesi ile Müslümanlara yönelik nefret söylemleri üreten İslamofobik tutumlar birbirinden net bir şekilde ayrılmalıdır. Dolayısıyla, Müslümanlara ve İslam'a yönelik makul eleştiriler İslamofobik olarak değerlendirilmez. Özellikle, İslam düşmanlarının en önemli eleştirilerinden biri "Bu İslamofobyaya kavramı Müslümanlar tarafından, İslam'a ve Müslümanlara yönelik eleştirileri baskılamak, ortadan kaldırmak için uydurulmuş bir kavramdan ibarettir." bunu söylüyorlar. Biz diyoruz ki İslam ve Müslümanlar eleştirilebilir fakat bunu nasıl yaptığımız önemli. Siz, eğer, şiddeti, mesela kadına yönelik şiddeti sadece Müslümanlarla özdeşleştirerek tartışsanız bu doğrudan İslamofobik bir tutum oluyor. Hâlbuki, yapılan bütün araştırmalar bize gösteriyor ki dünya toplumlarının neredeyse tamamında kadına yönelik şiddet az ya da çok eşit oranlarda, yani rakamlara baktığımız zaman, kadınların öldürülmesi meselesine, şiddete baktığımız zaman eşit ama öyle bir tartışma başlatılıyor ki sanki bütün bu şiddet Müslümanlarla ilintili bir şey yahut terörizm meselesi. Terörizm meselesine baktığımız zaman, aşırı sağcı terörist gruplar var, aşırı solcu terörist gruplar var, Müslüman coğrafyasından doğmuş, Müslüman toplumlardan doğmuş terörist gruplar da var fakat "İslam" deyince, "terörizm" deyince Müslümanlarla özdeşleştirilen bir medya dili kullanıldığını görüyoruz. İşte, esas İslamofobik olan bu. Yoksa biz, İslam dünyasında terörizm diye bir problemin olmadığını söylemiyoruz. Efendime söyleyeyim, İslam dünyasında kadına yönelik şiddetin olmadığını söylemiyoruz, İslam dünyasında başka problemlerin olmadığını söylemiyoruz; bütün bunlar mevcut ve tartışmalı. Bununla ilgili önlemler de alınmalı, bu da gayet meşru. Yani burada işte, Batı'da İslam düşmanlığıyla, radikalleşmeyle ilgili, mücadeleyle ilgili başlatılan programlara baktığımız zaman biz haddi-zatında radikalleşmeyle mücadele programlarını eleştirmiyoruz. Radikalleşmeyle mücadele edilmeli ama diyelim ki Avrupa'nın bir ülkesinde, başkentinde radikalleşmeyle mücadeleyle ilgili bir toplantı yapıyor İçişleri Bakanlığı ve ilgili sivil toplum kuruluşlarını topluyor. Masanın etrafında hep Müslüman gruplar varsa, o zaman bir problem çünkü biz biliyoruz ki Batı Avrupa'da bugün çok ciddi bir aşırı sağcı radikalleşme var, aşırı solcu radikalleşme de var ve bunlar terör üretiyor. Bunun da en önemli örneğini nerede gördük? Hanau terör saldırısında gördük, Anders Behring Breivik'te gördük ve Tarrant'ta gördük Yeni Zelanda'da. Yani artık şiddeti ve terörü, sokaktaki nefret söylemini aşan ve teröre yönelen bir İslamofobik terör dalgası olduğunu gördük. İşte, dolayısıyla, bu gündemin böyle inşa ediliyor olması bize göre İslamofobik.

Şimdi, bazı rakamlar vereceğim size. "Yani bütün bunlar nasıl oluyor ve kamuoyunda, Batı'da nasıl algılanıyor?" Yapılan bir araştırmaya göre, 2018 ve 2019 yıllarında Avrupa'da nüfusun yüzde 37'si Müslümanlar hakkında olumsuz görüşe sahip. Yine, Avrupa İrkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonunun hazırladığı raporda -bu raporun Genel Sekreteri Marija Buric- Avrupa'da Yahudi karşıtı, Müslüman karşıtı ve diğer ırkçı nefret suçlarının ciddi bir oranda arttığını ve bu eylemlerin genellikle sosyal medya ve internet aracılığıyla yayıldığı belirtiliyor.

Mesela, Avrupa'da ECRI'nin yayınladığı, yaptığı bir araştırmada soruluyor insanlara, Avrupa Birliğini destekleyen partiler ve onların seçmenlerine sorulduğu zaman, "Avrupa'ya yönelik en büyük tehdit nedir?" diye sorulduğunda mesela, bunların seçmenlerinin yüzde 21'i, "İslam" veyahut "Müslüman radikaller" diyor, merkez siyaset.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Merkez siyaset mi diyor?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Merkez siyaset. Avrupa karşıtı partiler, aşırı sağcı partilere sorduğunuz zaman yüzde 26'sı diyor.

Yine, mesela, İslam dünyasından yahut Müslüman toplumlardan göçe karşıtlık konusu çok yüksek. Baktığımız zaman, ortalama yüzde 50'den fazla Avrupa toplumlarının İslam dünyasında mesela, Türkiye'den göçe karşı olduklarını yahut işte, İslam dünyasının farklı bir ülkesinden Avrupa'ya

göçe karşı olduklarını görüyoruz; rakamlar burada değişiyor. Mesela, Belçika’da yüzde 63’lere varıyor, Almanya’da yüzde 52’ler civarında ama genellikle yüzde 50’nin üstünde. Mesela, Polonya’da ilginç, yüzde 70.

Şimdi, burada farklı bir olgu ön plana çıkıyor. Genellikle şöyle düşünüyoruz biz, demin bahsetmiştim: Yani bu ırkçılık ve İslam düşmanlığı bize aslında Müslümanların ne olduğuyla, neyi doğru yaptığıyla, neyi yanlış yaptığıyla ilgili bir şey söylemiyor aslında. Irkçılık bize, ırkçıların zihninde inşa ettikleri bir düşmana, bir ötekine düşman olduklarını söyler.

Dolayısıyla, baktığımız zaman, genellikle şöyle bir apolojetik yaklaşım olduğunu görüyoruz: Biz İslam’ı daha iyi anlatabilsek, daha iyi yaşayabilsek, efendime söyleyeyim tanıtımına daha iyi, daha fazla kaynak ayırsak bu ırkçılık ile düşmanlıkla karşılaşmayacağız. Halbuki Jean Paul Sartre’in çok meşhur sözü var, diyor ki: “...”(*)Yani Yahudi diye bir şey olmasaydı dahi antisemitler kendileri bir Yahudi’yi inşa ederlerdi zihinlerinde, hayal ederlerdi. Çünkü onlar Yahudi’nin gerçekliğini, realitesini bilmiyorlar ve ona düşman değiller, onlar zihinlerinde inşa ettikleri kötücül Yahudi’ye düşmanlar; bütün dünyayı kontrol eden, Avrupa’yı ele geçirmeye çalışan o Yahudi’ye düşmanlar. Aynı şey Müslümanlar için söz konusu. Şimdi, Polonya’da mesela neredeyse 1 Müslüman yok. Yani nüfusunun yüzde 0,2’si falan Müslüman. Polonya’da sokakta gezeniz herhangi bir Müslüman’a rastlamanız mümkün değil ama medyanın söylemine baktığımız zaman, siyasetin söylemine baktığımız zaman müthiş bir Müslüman düşmanlığıyla dolu olduğunu görüyoruz ve toplumun yüzde 70’inin İslam dünyasından gelen göçmene karşı olduğunu görüyoruz.

Peki, bu insanlar bir Müslüman’la karşılaştılar ve kötü, negatif bir tecrübe edindiler de mi böyle bir görüşe kapıldılar? Hayır, medyada kullanılan dil üzerinden. Dolayısıyla, biz burada şunu görüyoruz ki: Bütün bu İslam düşmanlığı, nefreti körükleme, elitler eliyle yürütülen bir şey yani medya, siyaset elitleri eliyle yürütülen bir şey ve bundan edindikleri, tabii, siyasi ve ekonomik kazançlar söz konusu. Dolayısıyla, biz, Almanya’da sokaktaki herhangi bir Alman vatandaşının İslamiyet’le ilgili, Müslümanlarla ilgili ön yargılarından bahsetmiyoruz burada, bunun olması gayet normal. Yani biz de Türkiye’de yabancılarla ilgili, farklı dinlerle ilgili, farklı toplumlarla ilgili ön yargılara, basmakalıp düşüncelere sahip olabiliriz ama ne zamanki bizim bu düşüncelerimiz, bu nefret Türkiye’deki herhangi bir siyasi parti eliyle körüklenerek politikaya dönüşür ve devlet eliyle yürütülen bir ayrımcılığa ve politikaya dönüşmüşürse esas problem burada başlıyor. Avrupa’da olan biten temel hikâyelerden bir tanesi bu, devletler eliyle, siyasetçiler eliyle yürütülen -yine burada genelleme yapmak zorundayım- bir politika hâline dönüşmüş durumda. Burada da gördüğümüz şeylerden biri bu.

Şimdi, Müslümanlarla ilgili inşa edilen algı; Avrupa’yı ele geçirmek üzere oldukları, Avrupa’ya bir göç cihadı başlattıkları; -bu söylem kullanılıyor aşırı sağcı çevreler tarafından- özellikle bu mültecilerin, Suriye’den giden mültecilerin, yahut farklı çatışma bölgelerinden Avrupa’ya geçmeye çalışan mültecilerin “İhvan-ı Müslimin” tarafından -tırnak içerisinde- organize edildikleri, Avrupa’yı ele geçirmek üzere, -böyle bir söylem kullanıyorlar ve bunun üzerinden- toplumun zihninde, Müslümanların Avrupa’yı yarın ele geçireceğiyle ilgili bir algı oluşturulmuş durumda. Mesela, Fransa’da topluma soruluyor, deniliyor ki: “Fransa’da ne kadar Müslüman yaşadığını düşünüyorsunuz?” “Yüzde 31’inin Müslüman olduğunu düşünüyoruz.” diyorlar, yapılan araştırmada bu çıkıyor, hâlbuki gerçek yüzde 7,5. Yani sanki, yarın bir anda Fransa’nın çoğunluğu Müslüman olacakmış gibi, böyle bir algı inşa edildiğini görüyoruz. Diğer ülkelerde de bu devam ediyor. Mesela, yine Eurobarometer tarafından yapılan bir araştırmada katılımcıların yüzde 29’u Müslüman bir meslektaşıyla çalışırken kendini rahat hissetmeyeceğini söylemiş. Böyle birçok örnek var.

* Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Şimdi “İslamofobi” kavramının ısrarla kullanılmadığından bahsetmiştim. Mesela, Avrupa Birliği biz bu raporları yayımlamaya başladıktan sonra, 2015’ten sonra, tabii, ciddi gündem olmaya başladı, Avrupa Parlamentosunda sunduk, AGİT’te sunduk, Avrupa Konseyinde sunduk, Birleşmiş Milletlerde sunduk. Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği “Müslüman Karştı Nefretle Mücadele Koordinatörü” atadı yani “Coordinator Against Antimuslim hatred” adında bir koordinatör atadı ama ısrarla “İslamofobi” kavramını kullanmıyorlar. Dolayısıyla Türkiye’de şöyle bir komplo teorisi de var, bu da aslında bunu ortadan kaldırıyor: “‘İslamofobi’ kavramı İslam düşmanlığını basitleştirmek, masumlaştırmak için İslam düşmanları tarafından kullanılan bir kavramdır.” diye bir komplo teorisi var. Hâlbuki bunun gerçek olmadığını görüyoruz çünkü batıda siyasetçilerin, özellikle de devlet başkanlarının yahut başkanların önemli bir kısmının, çoğunluğunun ısrarla “İslamofobi” kavramını kullanmadıklarını görüyoruz, kullanmaktan kaçındıklarını görüyoruz. Diğer taraftan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bunu neden yapıyorlar?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Şöyle: Bunu dillendirdiğiniz zaman, o zaman artık siyasetin gündemine girmiş oluyor, o zaman bir noktadan sonra bununla ilgili önlemler almanız gerekiyor, politikalar geliştirmeniz gerekiyor, gündeminize almanız gerekiyor. Dolayısıyla bir problemin varlığını ikrar etmek istemiyorlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, onun yerine hangi kavramları kullanıyorlar?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – “Müslümanlara karşı ön yargı, nefret suçu” deniyor.

Temel sıkıntılarımızdan biri de; şimdi, diyelim ki Almanya’da Müslüman olduğunuz için bir ayrımcılıkla karşılaştınız yahut bir ırkçılıkla yahut bir nefret söylemiyle. Bunu gidip polise şikâyet ettiğiniz zaman, 2017 yılına kadar bu ayrı bir nefret suçu olarak kayda geçmiyordu yani İslamofobik bir nefret suçu olarak kayda geçmiyordu; 2017’den sonra Almanya düzenlemeyi değiştirdi, artık İslamofobi ayrı bir nefret suçu olarak kayda geçiyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Diyanetin yayımladığı yayında “endişe, kaygı ve korku” gibi kavramlar kullanılıyor yani sizin dediklerinizle hiç alakası, ilgisi yok; Diyanetin açıklaması bu.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Farklı farklı şeyler kullanılıyor tabii.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İslamofobi, Diyanet...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sonra devam edelim ona.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani sizin anlattıklarınızla hiç alakası, ilgisi yok.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Aynı şeyleri söylüyorlar aslında.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, çok farklı. Neyse devam etsin Hoca.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Bahsettiğiniz kitabı biliyorum, o Diyanetin kendi yazdığı bir kitap değil “Nathan Lean” adında Amerikalı bir uzmanın...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama Diyanetin... Yani ben başka bir yerden almadım.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Tabii, tercüme, İslamofobi endüstrisinden bahsediyor.

Şimdi, İslam’a ve Müslümanlara yönelik eleştirileri susturmak için kullanılan bir kavram diye özellikle İslam düşmanları tarafından bunun kullanıldığını görüyoruz. Dolayısıyla “Biz bu kavramı kullanmak istemiyoruz, bunu kullanırsak böyle bir sorunun varlığını kabul edeceğiz. İslam düşmanlığı diye bir şey söz konusu değil, böyle bir şey toplumumuzda yok; bizim radikalleşme diye bir problemimiz var, bizim terörizm diye bir problemimiz var, dolayısıyla bunu tartışalım.” diyorlar. Daha da önemlisi, bunun aynı zamanda bir soykırımın da inkârına dönüştüğünü görüyoruz. Nedir o? Biliyorsunuz, Srebrenitsa’da bir soykırım yaşandı uluslararası mahkemelerce de tespit edilen ve Avusturya’daki bir edebiyatçı, Peter Handke adındaki birisi, bu soykırımı inkâr ediyor ve Miloseviç’in cenazesine katılmış,

onu destekleyen yazıları var. Dolayısıyla Srebrenitsa soykırımını “Yugoslavya’da da bazı iç çatışmalar oldu, orada da karşılıklı şeyler oldu, dolayısıyla bunun bir parçasıydı.” diyerek normalleştiren bir isim. Biliyorsunuz, Nobel Edebiyat Ödülü kendisine verildi, 2019 yılında ve biz bunu raporun kapağına yerleştirdik. Neden? Şimdi, biliyorsunuz, Holokost yani soykırım büyük bir suç. Holokost’u inkâr eden herhangi bir edebiyatçının, herhangi bir ismin Nobel Edebiyat Ödülü’nü yahut Nobel herhangi bir ödülünü alması mümkün müdür? Değildir, almamalıdır da kesinlikle; bu bir insanlık suçudur. Fakat Srebrenitsa’daki soykırımı inkâr eden bir isme Nobel Edebiyat Ödülü, bütün protestolara rağmen, özellikle Bosna Hersek, Kosova, Makedonya gibi Balkan ülkelerinin protestolarına rağmen verildi geçtiğimiz yıl. Bu da normalleştirme aslında bir tarafından baktığımız zaman, soykırımın inkârı da normalleştirilmeye çalışılıyor.

Şimdi, biraz bahsettik tarihsel olarak. Ben size 2 tane poster göstereceğim; bir 3’üncü poster de var, o burada yok tabii. 1911 yılından... Viyana’da 1911 yılında belediye seçimleri yaşanıyor. Belediye seçimlerinde Karl Lueger adında bir siyasetçi ve seçimlerde kullandığı slogan “Viyana Kudüs olamaz.” yani “Viyana’nın Kudüs olmasına müsaade etmeyeceğim.” Niye? Çünkü “Viyana’da çok fazla Yahudi var -ona göre- sinagogları var, bunlar burayı ele geçiriyorlar, buna müsaade etmeyeceğim.” 1980 yılında Viyana’da aşırı sağcı partinin kullandığı slogan şu: “Wien darf nicht Chicago werden” Yani “Viyana’nın Chicago olmasına müsaade etmeyeceğim.” Yani çok kültürlülüğü temsil ediyor Chicago o dönemlerde, 1980’lerde “Viyana’nın çok kültürlü bir toplum olmasına müsaade etmeyeceğim.” diyor. O dönemlerde, hatırlayın, Almanya’daki yahut Avusturya’daki ırkçıların ana söylemi neydi? “Auslander raus” yani “yabancılar dışarı”ydı yani İslamiyet’e bir vurgu yoktu, Müslümanlığa bir vurgu yoktu, daha çok etnisiteye bir vurgu vardı. Ama bugün o kavramın “auslander raus” sloganının gündemden düştüğünü gördük, şimdi “Müslümanlar dışarı” denmeye başlandığını gördük. O dönemde çok kültürlülüğe karşıydı aşırı sağcılar. Ben orada öğrenciyken 2005 yılında, aşırı sağcı partinin kullandığı söylem “Wien darf nicht İstanbul werden.” “Viyana’nın İstanbul olmasına müsaade etmeyeceğim. Burada çok fazla Müslüman var.” Bakın, şimdi, Yahudilerden Müslümanlara gelen, ırkçılığın sadece objesinin değiştiği ama mantık olarak, ideoloji olarak aynı kaldığı bir siyasi düzlemi yaşıyoruz. Dolayısıyla bugün Müslümanlar neden hedefte? Öncelikle zayıf bir azınlıklar Batı’da yani onların ekonomik, iktisadi, kültürel ciddi bir güçleri yok. Dolayısıyla Müslümanları ötekileştirme, şeytanlaştırma; bunun üzerinden, bu şeytanlaştırma üzerinden siyasi kazanç elde etmenin herhangi bir bedeli yok; ne ekonomik bir bedeli var ne iktisadi bir bedeli var ne siyasi bir bedeli var ne de hukuki ciddi bir bedeli var. Yani demin bahsettiğimiz bu Holokost’la ilgili meselede, eğer Peter Handke Holokost’u inkâr etseydi sadece Nobel Edebiyat Ödülü’nü almamakla kalmayacaktı, çok ciddi ceza davalarına da muhatap olacaktı ve bütün edebî kariyeri de biterdi, bitmelidir de yani ben bunu sorguladığım için söylemiyorum, dolayısıyla böyle bir şeyin normalleştiğini görüyoruz. Dolayısıyla bugün ırkçılığın kabul edilebilir bir formu hâline dönüştü İslamofobi Batı’da maalesef.

Şimdi, bunun ne işe yaradığını... Burada çok fazla örnek var. Ama özellikle yasalasmaya başladığını gördük İslam düşmanlığının. Ne oldu? Cami, minare yasakları gündeme geldi, İsviçre’de bunun olduğunu gördük; başörtüsü yasakları Fransa’da ve başka ülkelerde gündeme gelmeye başladı; burka, burkini yasakları gündeme geldi; helal kesim yasakları gündeme gelmeye başladı, bazı Avrupa ülkelerinde Yahudi toplumunun da karşı çıkmasıyla helal kesim yasaklarında geri adım atıldı ama bu devam ediyor; sünnet yasakları gündeme gelmeye başladı ve tartışılmaya başlandı Batı Avrupa’da; bir seri yasak ve bunun hukuki zemininin hazırlanmaya başladığını, bazı ülkelerde, Avrupa ülkelerinde de bunun gerçekleştirildiğini görmeye başladık. Mesela, Fransa’da çocuklara ilkökul, ortaokul ve liselede başörtüsü yasak. Sadece burada geçen bir şekilde, İçişleri Bakanının, Millî Eğitim Bakanının talebi: Okul gezilerinde çocuklarına eşlik ederse aileler, o ailelerin de başörtüsü takmasının yasaklanması yani çocuğu da aşan bir şekilde, aileye de müdahale eden bir şeyin tartışılmaya başladığını gördük.

Dolayısıyla yasallaştırılmaya çalışıldığını, yasal bir zemine kavuşturulmaya çalışıldığını görüyoruz, birincisi bu. İkincisi, bir terör dalgasına dönüştü, İslamofobik bir terör dalgasına dönüşmeye başladığını görüyoruz. Bunun da sadece Müslümanları değil, Müslümanlara destek olan kesimleri yahut göçmenlere, mültecilere destek veren partileri ve siyasetçileri de hedef aldığını görüyoruz. Mesela, Avrupa’da dikkatlerimizden kaçtı ama göçmen ve mültecileri destekledikleri için siyasetçiler öldürüldü; mesela, Almanya’da bir vali öldürüldü, Kassel Valisi; İngiltere’de İşçi Partisinin Jo Cox adında bir milletvekili öldürüldü geçtiğimiz yıllarda; şu andaki mevcut Köln Belediye Başkanı, seçim gecesi, göçmen taraftarı olduğu için bıçaklı saldırıya uğradı. Bakın, bunlara yönelik de bir saldırı yapılıyor. Hanau saldırısından önce bir saldırı daha yaşandı Almanya’da ve saldırgan bir sinagoga girmeye çalıştı, sinagoga giremedi güvenlik önlemlerinden dolayı, ondan sonra gitti, bir kebabçıya saldırdı. Bakın, antisemitizm ve İslamofobia ilişkisini de burada çok rahat görebiliyoruz yani hedef aslında aşırı sağcıların zihninde, Müslümanlar, yabancılar ve Yahudiler, bunların hepsini aynı kefeyle koyduklarını görüyoruz. Dolayısıyla böyle bir terör dalgası var.

Şimdi, şöyle ilgili size bazı rakamlar vermek istiyorum, Küresel Terörizm Endeksi adında bir rapor var ve buradan aldığım rakamları paylaşacağım sizinle: Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Okyanusya’da aşırı sağ terör saldırıları 2014-2020 yılları arasında yüzde 250 artmış, ölüm oranı ise yüzde 709 artmış. Aynı zamanda, her yıl 35’ten fazla aşırı sağ terör saldırısı gerçekleşiyor, aşırı sağ terörizminin belirli bir terörist gruba bağlı olmayan kişiler tarafından -yani “yalnız kurt” dediğimiz teröristler tarafından gerçekleştirilme olasılığı yüksek. 1970’ten 2019’a kadar aşırı sağ saldırıların yaklaşık yüzde 60’ı bağlantısız kişiler tarafından gerçekleştirilmiş.

Şimdi böyle bir dalga var fakat bütün bu aşırı sağcı dalgaya rağmen biz Avrupa’da sadece DAİŞ terörünü, El Kaide terörünü tartışıyoruz. DAİŞ ve El Kaide terörü büyük bir problem ama sanki bir aşırı sağ terörü yokmuş gibi davranılıyor ve gündemde çok alt sıralarda yer alıyor bu. Fakat aşırı sağcı terör grupları Almanya’da ve diğer ülkelerde öyle bir şeyi artırdı ki artık yavaş yavaş siyasetçiler bunu kabul etmek zorunda kalmaya başladılar ve açıklamalar gelmeye başladı. Çünkü, işte, Avrupa’nın farklı ulus devletlerinin ordularında, polisinde aşırı sağcı gruplar ortaya çıkarılmaya başlandı, tutuklanmaya başlandı. Bunlar terör saldırılarına hazırlanıyorlar, silah yığmışlar. Mesela, Anders Breivik ve Tarrant buna çok iyi örnek ve burada Avrupa’daki güvenlik kuvvetlerinin, özellikle Almanya’da istihbaratın, polis in “sağ gözünün kör” olduğuyla ilgili bir tanımlama var yani sağ tarafı, sağ tarafta olan bitenleri görmüyor. Şimdi, Anders Breivik denen kişi, terör saldırısı yaptı Norveç’te. Nasıl yaptı? Gübre -biliyorsunuz, patlayıcıda kullanılan gübre, Türkiye’de de geçmişte PKK tarafından çok fazla kullanılan bir şeydi, daha sonra kontrol altına alındı- tonlarca gübre satın almış. Normal şartlar altında esmer tenli bir insan yahut işte, diyelim İslam dünyasından gelen bir insan bu kadar çok gübreyi satın alsa doğrudan güvenlik kuvvetlerinin dikkatini çekmesi gerekir ve gözlem altına alınması gerekir. Aşırı sağcı gruplarla ilintisi var, sitelerde yazmış, çizmiş; dolayısıyla, aslında istihbarat kuruluşlarının alarm vermesi gereken aktiviteler içerisine girmiş ama hiçbiri görülmemiş ve en sonunda geldi Oslo’nun göbeğinde bomba patlattı, daha sonra da gitti -demin de bahsetmiştik- nereyi bastı? Bir camiye basmadı, Sosyalist Partinin gençlik kampını bastı ve oradaki gençleri öldürdü, katletti. Dolayısıyla, aşırı sağla ilgili de böyle bir problem var.

Ben, çok ciddi bir İslamofobik terör dalgasının, aşırı sağcı terör dalgasının gelmekte olduğunu düşünüyorum ve görüyorum. Maalesef bununla ilgili çok fazla veriler ve göstergeler var. Bu, özellikle de tabii, öncelikle bizim çok ciddi bir diasporamız olduğu için Batı Avrupa’da, maalesef bunu da hedef alacaktır. Dolayısıyla, bununla ilgili çok ciddi önlemler alınmalıdır. Yani, camilerin güvenliği, Türklerin yahut işte, Türkiye’den göçen insanların STK’lerine yönelik olarak çok ciddi güvenlik önlemleri alınmalıdır ve aşırı sağcı terör de takip edilmelidir. Aksi takdirde, Hanau benzeri, çok daha farklı saldırıları görme ihtimalimiz her geçen gün artıyor. Çünkü, bakın, medyanın dili zehirli, göçmenlere ve

Müslümanlara yönelik olarak siyasetin dili zehirli ve özellikle, geleneksel medyayı da aşan bir şekilde, kontrol altında olmayan, sanal medyada kontrol edilemeyen “deep web” dediğimiz yerde süregiden müthiş bir radikalleşme ve nefret söylemi söz konusu ve burası üzerinden radikalleşen, birbiriyile irtibatla olan aşırı sağcı gruplar var. Dolayısıyla bu konu da bence çok önemli konulardan bir tanesi.

Şimdi, politika önerileri kısmına gelmek istiyorum. İslamofobik şiddetten demin bahsettim. Mesela, Avustralya’daki bir ankete göre, Müslüman kadınların yüzde 96’sının, başörtüsü takması dolayısıyla hedef alındığı bildirilmiştir. Burada da görünür şekilde dindar olan Müslüman kadınların -yani başörtüsü takan yahut dindarlığını bir şekilde gösteren kadınların- maalesef çok ciddi olarak hedef alındığını görüyoruz. Yani İslam düşmanlığının en fazla hedefinde olan kesimler maalesef kadınlar, burada da o şiddete en fazla onlar maruz kalıyorlar.

Şimdi, esas sıkıntılarımızdan bir tanesi şu: Fundamental Right Agency’nin yani Avrupa Birliğinin bir kuruluşunun yapmış olduğu bir araştırmaya göre, Müslümanların sadece yüzde 12’si kendilerine yönelik bir ayrımcılığı, nefret suçunu yahut saldırıyı gidip otoritelere, polise yahut da ilgili kurumlara şikâyet ediyorlar. Neden bu böyle? Çünkü bir raporlama yahut şikâyet mekanizmalarından haberdar değiller. Dolayısıyla bunlara yönelik bir bilinçlendirme kampanyasının yani Türk STK’lerine, Müslümanlar STK’lere yahut yabancıların STK’lerine yönelik bir bilinçlendirme çalışmasının yapılması gerekiyor her şeyden önce.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Bir şey soracaktım, mümkün mü?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Sizi bölmeyecekse bir soru soracaktım.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Estağfurullah, buyurun.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Şu ana kadar yaptığımız çalışma önemli, bayağı çalışma yürütüyorsunuz. Tespit ettiğiniz yani ırkçılığa ve İslamofobiye karşı açılan bir suç duyurusu, yargılanan bir siyasetçi, yargıya intikal eden bir dava var mı? Yani “Nefret suçu işledin.” deyip bir şey olmuş mu?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Tabii, çeşitli davalar açılıyor Türk STK’leri tarafından, Müslüman STK’ler, farklı STK’ler tarafından ama genellikle “İslamofobi” kavramı kullanılarak mahkûm edilen bir siyasetçi yok. Mesela Geert Wilders’in söylemlerini hepimiz biliyoruz, orada ırkçılık olarak, ırkçılık üzerinden, ayrımcılık üzerinden cezalar aldığını görüyoruz ama çok ciddi cezalar almıyor. Yani sadece şunu hayal edelim: Mesela Geert Wilders’in söylemlerine bakalım -kitapta olması lazım- burada Geert Wilders’in söylemlerindeki “Müslüman” kelimesini çıkartalım da yerine “Yahudi” yazalım yahut “Hristiyan” yazalım yahut “Budist” yazalım, nasıl bir resim ortaya çıkıyor ve buna nasıl ceza verilirdi? Dolayısıyla burada böyle açık bir çifte standart var maalesef ve bu çifte standart, inşa edilmiş olan İslamofobik söylem üzerinden normalleştiriliyor ve meşrulaştırılıyor, onu anlatmaya çalışıyorum.

Şimdi, yüzde 12’si bildiriyor dedik. Bir, mağdurlar bilinçli değiller, dolayısıyla bilinçlendirilmeleri gerekiyor. İkincisi, sosyal izolasyonları söz konusu; bunlar sosyal olarak izole olmuş gruplar, bazen gettolarda yaşıyorlar, ciddiye alınmayacakları korkusundan dolayı yetkililere güvenmemeleri. Bu maalesef çok ciddi bir sorun. Ben de yaşadım Avusturya’da. Yani bir yabancıнын şikâyet etmesi ile bir Avusturyalının şikâyet etmesi arasında dağlar kadar fark var, polis ona göre farklı muamelede bulunuyor. İnsanlar zaten bundan korktukları için gitmiyorlar ve polis tarafından tekrar mağdur edilme korkusu... Yani bir travma yaşamış, o travmayı orada bir daha -maalesef farklı ülkelerde aşırı sağcılar da ciddi olarak güçlü oldukları için- tekrar mağdur edilme korkusundan dolayı...

Dolayısıyla bazı rakamlar var bu raporda, görüyorsunuz. Mesela geçtiğimiz yıl Almanya’da bu rakam 900 civarı; Alman devletinin tespit ettiği rakam bu. Ama Diyanetin kendi kurduğu bir mekanizma var ve bunun üzerinden sadece camilere yönelik binden fazla saldırı tespit edilmiş. Dolayısıyla aslında elimizde olan bütün bu istatistikler buz dağının görünen kısmı, yani sadece yüzde 12’nin yansıdığını

görüyoruz. Bu açıdan baktığımız zaman, istatistikler bize çok fazla bir şey söylemiyor Müslüman düşmanlığıyla ilgili; işte “Şu kadar saldırı oldu.” “Bu kadar saldırı oldu.” Bizim burada topladığımız bu istatistikler genellikle çeşitli Müslüman STK’lerin, çok da ciddi kaynakları olmayan, kendi başarılarına medyadan topladıkları yahut kendilerine telefonla gelen bildirimlerden topladıkları istatistiklerden oluşuyor. Dolayısıyla bunlar bir şey değil ama biz bu raporu yayımladığımız zaman bize gelen en büyük eleştirilerden biri: “Siz burada sadece niteliksel bir çalışma yapmışsınız, niceliksel bir çalışma yok; hani, istatistik yok.” Tamam da istatistikleri tutmak zaten ulus devletlerin bir görevi. Yani AGİT çerçevesinde, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı çerçevesinde baktığınız zaman, nefret suçları AGİT’e bildirilmek zorunda, sene sonunda bildiriliyor fakat İslamofobiye Avrupa’da ayrı bir nefret suçu olarak takip eden Almanya dışında İngiltere var, İngiltere de bölgesel olarak farklılıklar arz ediyor- çok fazla bir devlet yok. Dolayısıyla bunu yapması gereken ulus devletler. Yani bir sivil toplum kuruluşunun oturup da o ülkedeki nefret suçlarını gündelik olarak takip etmesi, raporlaması çok zor bir şey, çok ciddi maddi kaynaklar gerektiriyor ki bana göre de bir politika önerisi olarak da yapılması gereken budur. Eğer bunu bu ulus devletler yapmıyorsa bir sivil toplum kuruluşunun, gündelik olarak takip eden ve raporlayan bir sivil toplum kuruluşunun kurulması gerekir fakat bir tarafından baktığınız zaman bu çok ciddi bir kaynak meselesi.

Şimdi, isterseniz, politika önerileri kısmına geçelim. Öncelikle, bir; İslamofobyanın ayrı bir nefret suçu olarak kabul edilmesi, bununla ilgili kayıtların ayrı bir nefret suçu olarak tutulması, ırkçılık suçu olarak tutulması gerekiyor. AGİT’te, AGİT’in 57 ülkesi içerisinde sadece 10’unda İslamofobik vakalar resmî olarak kayda geçiyor. İslamofobik saldırılarının mağdurlarına yardım etmek için danışmanlık hizmeti sunulmalı. Her şeyden önce, gazeteciler, polisler ve yargı üyeleri, İslamofobiye karşı yetmişmiş personel tarafından eğitime tabi tutulmalı yani bu konuda bilinçlendirme çalışmaları yapılmalı. Müslüman sivil toplum örgütleri İslamofobiyle mücadele hakkında bilgilendirilmeli. Her şeyden önce, kendimizi eğitmemiz gerekiyor, bunun nasıl bir problem olduğunu, nasıl bir ırkçılık türü olduğunu kendimizin öğrenmesi gerekiyor ki bununla mücadele edebilelim. Yani Müslüman olmayan bir toplumu bilgilendirmeden önce herhâlde kendimizi eğitmemiz gerekiyor diye düşünüyorum. Hukuksal yollara başvurmaları konusunda bilinçlendirilmeli. Eğitim hakkının toplumun tüm katmanlarında eşit şekilde elde edilmesi için yasal değişiklikler yapılmalıdır. Maalesef, bu konuda geriye giden bir düzen var Avrupa’da, özellikle Fransa’nın bu konuda başı çektiğini görüyoruz, geçtiğimiz günlerde de yansıdı. İş yerlerinde ve eğitim kurumlarında Müslümanların haklarının gözetilmesi için kanun tasarısı hazırlanmalı ve bu uygulama, yönetimdeki bireylerin kişisel tercihlerine bırakılmamalıdır. Maalesef, bu konuda alınmış kararlar var, iş yerlerinin tercihine bırakılıyor bu. İşte, iş yerleri, görünür bir dinî sembolü giymesini, takmasını yasaklayabiliyor kendi kararı doğrultusunda. İş dünyasında Müslümanlara, özellikle başörtülü Müslüman kadınlara karşı yapılan ayrımcılık oldukça yaygın bir olgu. Bu durum hakkındaki farkındalığı artırmak ve sonra, yasal düzenlemelerin çözümü için adımlar atılmalı. Güvenlik meselesi... Müslüman STK’lerin ve camilerin güvenliği çok önemli; demin bahsettim, bir dalga geliyor. Ulusal makamlar ile Müslüman topluluklar arasında bir güven inşa edilmeli ve Müslümanların güvenlik ihtiyaçları belirlenerek buna yönelik, özellikle camilerin güvenliğine yönelik olarak tedbirler alınması gerekiyor. Genel olarak politika önerileri bunlar ama raporda daha fazla politika önerileri mevcut.

Şimdi, bahsettiğim yasal düzenlemeler dışında, özellikle medyanın ciddi rol oynadığından bahsettim. Yani medyanın kullandığı söylem ve sürekli negatif bir haberciliğin konusu kılınması... Bununla ilgili yapılan çok fazla akademik çalışma var. Yani Müslümanlar sürekli, yüzde 90-95 civarında negatif haberciliğin konusu; ya kadına yönelik şiddet ya terör ya hırsızlık ya tecavüz ya da uyuşturucu gibi negatif haberciliğin konusu. Mesela, çok ilginç bir örnek: Hanau saldırısında -biliyorsunuz- saldırgan nereye saldırdı? 2 tane nargile kafeye saldırdı ve öncesine baktığınız zaman,

Alman medyasında iki yıl boyunca nargile kafelerle ilgili müthiş bir tartışmanın olduğunu; buraların suç yatağı olduğuyla, uyuşturucu yatağı olduğuyla ilgili bir tartışmanın olduğunu görüyoruz ve bunun üzerinden de oluşan bu negatif algı üzerinden de bu terörist hedef olarak burayı seçti. Ha, bu şu demek değil, arada bir illiyet bağı kurmuyorum ama kullanılan dille sürekli negatif bir habercilik ve söylemin parçası yaptığınız zaman problematize etmiş oluyorsunuz. Sonuçta, suçun şahsiliği ilkesini hepimiz biliyoruz yani eğer bir yerde bir şahıs, bir kişi suç işliyorsa bununla ilgili devlet, yargı, neyse gerekli önlemleri, tedbirleri almalıdır ama siz bütün bu kurumları bir problem hâline getirdiğiniz zaman, o zaman bunu bir hedef hâline getirmiş oluyorsunuz maalesef.

İkincisi, dijital medya yani sanal âlem, bu ırkçılığın ve düşmanlığın çok daha şedit bir şekilde yaşandığı bir yer çünkü geleneksel medya organlarının yazıp çizebileceklerinin bir sınırı var, öyle ya da böyle bazı yasalara, düzenlemelere tabiler. Ama internet ve sanal medyada düzenlenmemiş çok bölge var ve bunun üzerinden de çok ciddi olarak bu ırkçı söylemlerin, Müslüman düşmanı söylemlerin, İslamofobik söylemlerin normalleştirildiğini ve yayıldığını görüyoruz ve bununla baş etmek de bir noktadan sonra mümkün olmuyor. Binlerce, yüz binlerce yorumun geldiği bir süreç yaşıyoruz. Siyasetin dili önemli, maalesef siyasetin dilinde sürekli bir negatif gündemin konusu olduğunu görüyoruz.

Şimdi, mesela, geçtiğimiz haftalarda İsviçre’de bir referandum yapıldı, burka yasağıyla ilgili bir referandum yapıldı. İsviçre’nin nüfusu -yanlış hatırlıyorsam- 8 milyon ve bunun yüzde 5’i kadarı Müslüman ve İsviçre’de peçe takan Müslüman kadın sayısı ne kadar dersiniz, 30. Yani; rakamla 30, yazıyla otuz. Yani, 400 bin Müslüman varsa, yarısı da kadın olsa, 200 bin desek... Yani, 30 kadın için bir toplum, iki yıl boyunca burka, peçe yasağını tartıştı, daha sonra milyonlarca euro harcanarak bir referandum yapıldı ve bunun üzerinden de bir yasa getirildi. Şimdi, sıradan bir İsviçre vatandaşının zihninde İslamın ve Müslümanların peçeyle özdeşleştirilmesinden ve peçeye, onun üzerinden kadına baskı üzerine, böyle özdeşleştirilmesinden artık normal bir şey olabilir mi? Yani, biz sıradan vatandaşları suçlayabilir miyiz buradan? Suçlamamız mümkün değil aslında bir açıdan bakacak olursanız. Ama bakıyoruz, biz biliyoruz ki İslam toplumlarında peçe çok ekstrem bir uygulama ve bir yorum. Türkiye toplumunda da çok nadir gördüğümüz bir şey ama bir insan İslamiyet’i böyle yorumluyorsa ve peçe takmaya karar verdiyse bu onun kararı ama biz bunun bir güvenlik meselesi olarak tartışıldığını gördük uzunca süre Avrupa’da. İşte “Bunun üzerinden terör saldırıları olabilir.” İnsanları tanıyamıyoruz.” “Yüzleri açık olmalı.” şöyle olmalı, böyle olmalı ama şu an bakınız, hepimiz peçe takıyoruz, maske takıyoruz iki yıldır. Absürt bir tartışmanın konusu ama bunun üzerinden Müslümanların nitelendirildiğini gördük.

İkinci bir mesele: Mesela Danimarka’da bir yasa geçirildi ve vatandaşlığa geçiş seremonileri oluyor biliyorsunuz. Yani, vatandaşlık için çeşitli şartları yerine getiriyorsunuz, hatta bazıları vatandaşlık sınavları getirdiler. İşte, Alman değerleriyle uyumlu olması gerekir ama o değerlerin ne olduğunu da bilmiyoruz, yani tırnak içerisinde çok flu tanımlanmış. O sınavları geçenlere, bu vatandaşlık seremonilerinde, karşı cinsiyetle tokalaşma mecburiyeti getirildi, kadınsanız erkekle, erkekseniz kadınla. Şu anda, biliyorsunuz, pandemi dolayısıyla el sıkışamıyoruz, yani tokalaşmak neredeyse yasak. Şimdi, böyle tali meseleler üzerinden tartışmalar... Demin de bahsettim ya, İslam düşmanlığının, yahut ırkçılığın, yahut antisemitizmin karşısındaki, yani düşmanlık beslediği objenin gerçekliğiyle bir alakası yok. Genellikle şöyle söylenir size: “Ya, keşke bütün Müslümanlar senin gibi olsa, sen çok iyi bir insansın.” Halbuki, bütün Müslümanlar sizin gibi, benim gibi makul insanlar. Çoğunluğu DAES’i reddediyor, terörizmi reddediyor ama o küçük azınlığın bir anda bütün topluma mal edildiği bir söylemin sürekli medya eliyle diri tutulduğunu maalesef görüyoruz ve bunun üzerinden demin de bahsettiğim ayrımcılık, ayrımcı politikalar, siyaset meşrulaştırılmaya çalışılıyor diye düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz hocam. Gerçekten bizim için son derece faydalı bir toplantı oldu.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Bir küçük söz alabilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, tabii, şimdi arkadaşlarımıza söz vereceğim ve o çerçeve üzerinden devam edeceğiz.

Evet, önce Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, göreviniz hayırlı olsun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sağ olun, teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli hocam, verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ediyorum, çok aydınlattınız bizi.

Tabii ki bu raporu hazırlayan SETA'nın Türkiye'de geçmişte ne kadar rapor hazırladığını, hepsini biliyoruz. Yani, bunların hangisi ülkede gerçekleşti, ne oldu, neye zemin hazırladı, bilemiyorum, takdirinize sunuyorum. Keşke Türkçesi de bize verilmiş olsaydı, içeriğinin ne olduğunu bizim de kontrol edebilme şansımız olsaydı. Ama “bütçe meselesi” dediniz, gayet rahat Avrupa fonlarıyla beslenen bir vakıf olduğunu biliyoruz SETA'nın. Bu Avrupa fonlarıyla bunları da yapabilirlerdi, inşallah yaparlar ileride.

Şimdi, gelelim İslamofobiyle ilgili açıklamalarınıza. İslamofobiyi, tamamen Müslüman, İslam düşmanlığıyla eşleştirdiniz. Diyanetin gayet rahat...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, bir şey söyleyebilir miyim?

Şimdi, Hocamızın burada bulunma nedeni... Karşımızda bir kamu kurumu yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Soru soracağım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz sadece kendisinin bu konuda daha önce yapmış olduğu çalışmalar...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tabii, saygı duyuyorum, yararlandık.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani sonuç itibarıyla Hocamızdan burada bir bilgi almak istiyoruz ama “Siz şöyle dediniz, biz böyle diyoruz.” Bu da başka bir şey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değil, değil, ben böyle diyor değilim. Mesela, burada “İslamofobinin sebepleri İslam'dan bağımsızdır. Bunu İslam'a bağlamak yanlıştır.” diyor Diyanetin yayını.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Aynı şeyi ben de söylüyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz, tamamen İslam düşmanlığına ve ırkçılığa bağladınız. İrkçiliğin tanımına bakıyoruz, ırkçılıkla alakası, ilgisi yok. Yani burada, kitapta özetle -yani ben kafamdaki bu soruların giderilmesi için size soru soruyorum- diyor ki: “Bu ‘İslamofobi’ kavramı kullanılırken Batı’da, Batı’nın kafası net değil, kafası karışık.” ancak bu İslam korkusunu getirebilmek için bazen “korku” yerine “kaygı” deniliyor, bazen bunun yerine “üstünlük” deniliyor, “ekonomik kaygılar” deniliyor, “yabancılaşma” deniliyor ancak Kitapta “Bunların çoğu 11 Eylül 2001 Amerika saldırısından sonra gündeme geldi -2001 yılında saldırı oldu- bu saldırıların çoğu Batı’da neden 2014-2015’ten sonra yaygınlaştı? Niye bu kadar beklendi de bu, ondan sonra başladı? Bunun sebepleri nedir?” diyor. Bunun sebepleri de kısaca: Ekonomiye, üstünlüğe... Yani “ırk” dediğiniz, oradan geliyor işte, Almanların, Nazilerin o “üstünlük” ilkesi vesairesi ırksal anlamda ona deriz. Yani biz, şimdi, buna “ırksal anlamıyla” dersek Müslümanlığı yaşayan sadece Türkiye değil veya İran değil veya Afganistan değil, diğer ülkeler de var, diğer ülkelerin içerisinde insanlar da var. Orada sanki bir boşlukta kalıyoruz.

Burada şunu söylüyor: “Dünyada gelişmişlik ve az gelişmişlik kategorisini yapanlar ancak üstünlük düşüncesi karşılığıyla bunu dönüştürmüş durumdadır.” Bunu siz nasıl görürsünüz? En iyi argümanda şunu söylüyor: “Aslında bunun, bu kadar yaygınlaşmasının nedeni, insan karşısındaki

tanımıyorsa saldırıyor.” diyor. En büyük neden de burada, İslam’ı tanımamalarından kaynaklanıyor çünkü burada “Eğer, İslam’ın adalet, hukuk ve ahlak dini olduğunu bilebilselerdi belki bu kadar da olmazdı.” deniliyor. Yani bunun sebeplerini ve çözüm önerilerini bu şekilde sunuyor çünkü İslam’ın yolunun bir ilim irfan yolu yani ilmin olduğunun açık, net olması sebebiyle bu bizim belki sıkıntımız.

Şimdi, dediniz ki: “Nefret duygusu, basın, siyasetçiler hep şeytanlaştırıyor.” Arkadaş, bakıyoruz, Türkiye’deki basın da Cumhuriyet Halk Partisini, bizi hep şeytanlaştırıyor. Bu nefret duygusuna niye değinmiyorsunuz? Aynısını yapıyor. Mesela, dediniz ki: “Türkiye’de bu kadar sağlaşmıyordu.” Türkiye’de de gittikçe sağlaşma oldu. Mesela, bakıyorsunuz, çok güzel bir örnek verdiniz “Sağ gözü kör mü?” Çok güzel. Arkadaş, Gaziantep Nizip’te işlediğiniz o gübrenin nitratını alıyor -hem de tonlarca alıyor- getiriyor; Adana’da arama yapılıyor Emniyette, geçiş yapıyor; Ankara Valiliği yasaklamayı kaldırıyor; Gar katliamı, patlaması oldu. Sağın gözü Türkiye’de kör mü acaba bu şekilde? Yani Avrupa’ya bakıyoruz, Avrupa’da sağın gözü kör, görüyoruz. Peki, Türkiye’deki bu sağ göz kör müydü ki Avrupa’da aynısı... İğneyi kendimize batıralım, çuvaldızı da başkasına. Bu olayların hepsini de şiddetle kınıyorum. Hakikaten, olması gereken bizim birbirimizi tanımamız, tanıtmamız, kendimizi anlatmamız. Ben, sizin burada “İslamofobi eşittir ırkçılık.” sözünüze katılmıyorum, o doğru bir şey değil ve ona dayanağım da bu “İslamofobi Endüstrisi” adlı kitaba -bilemiyorum, okumuşsunuz “Biliyorum.” dediniz- arkadaşlar da bakarlarsa ne kadar boşlukta olduğumuzu hissetmiş olacağız.

Tekrar açıklamalarınız için teşekkür ediyorum. Tekrar Meclise “Hoş geldiniz.” diyorum.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Sağ olun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Çok teşekkürler Sayın Başkanım.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Şimdi, Nathan Lean’i, kitabın yazarını tanıyorum, dostum, o da İslam düşmanlığını bir ırkçılık türü olarak, İslamofobiyi bir ırkçılık olarak tanımlayan bir isim Amerika’da.

Şimdi, demin bahsettiğiniz mesele de kısaca -yani bugünün konusu o değil ama- sadece size şunu hatırlatmak isterim- yani ben de terörizm ve terör de çalışıyorum bir taraftan. 2017 Reina saldırısından sonra Türkiye’de başka büyük bir terör saldırısı olmadı, DAESH’in yahut PKK’nın yapmış olduğu büyük terör saldırıları şehirlerde gerçekleşmedi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, Ankara Gar katliamı...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – 2015’teydi.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – 2015, 15 Temmuzdan önce. Dolayısıyla burada 15 Temmuz öncesi gerçekleşmiş olan ve 15 Temmuzda FETÖ’nün poliste, yargıda, istihbarattaki etkinliğini düşünecek olursanız bunun etkisini bence göz önünde bulundurmanız lazım yani bu terör saldırılarının gerçekleşmesinde. Bana göre 15 Temmuz öncesinde gerçekleşen terör saldırıları Türkiye’deki bir darbeye zemin hazırlamak üzere dizayn edilmiş terör saldırılarıydı yani Türkiye’yi bir darbeye hazırlamak üzere. Biliyorsunuz bütün darbelerin bir mekaniği vardır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Görevden alınmadılar, açığa alınmadılar, görevdeler hâlâ.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Ben, size bir siyaset bilimci olarak bütün darbelerin bir mekaniğinin olduğunu söylüyorum. 1980 darbesine giden süreç öncesinde de toplumda bir kaos yaratılarak “Asker gelsin, bizi kurtarsın.” -turnak içerisinde söylüyorum- gündeme sokulmaya çalışıldı, 15 Temmuz darbesi öncesinde de bu söz konusuydu, dolayısıyla böyle bir şey var.

Şimdi, demin bahsettiğiniz meselelerde, öncelikle SETA’yla ilgili...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, Enes Bey, bunlara cevap vermek zorunda değilsiniz. Biz sizi buraya bir SETA mensubu olarak değil Türk Alman Üniversitesinde...

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Eyvallah.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani dolayısıyla verebilirsiniz, vermek istemeyebilirsiniz. İrkçilik ve İslamofobiya dışındaki konulara girmek zorunda değilsiniz; sizi biliyoruz, çalışma alanlarımız çok farklı.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Yok, ben şahıs olarak bütün ırkçılık türlerine, ayrımcılığa karşı olan bir insanım ama bu raporun konusu o değil. Yani bununla ilgili siz bir şeyinizin olduğunu düşünüyorsanız bununla ilgili -efendime söyleyeyim- bir fon ayırabilirsiniz, destekler verebilirsiniz, araştırmalar yaptırabilirsiniz yani ikisi birbirini nakzeden şeyler değil, kesinlikle değil.

İslam düşmanlığının bir ırkçılık türü olduğuyla ilgili, kesinlikle bir konsensüs var. Sadece 2011’le ilintili değil, terör saldırılarıyla ilintili değil bakın, ben Runnymede Trust’ın Raporu’ndan bahsettim. İngiltere merkezli bir düşünce kuruluşu bu, İngiltere’nin saygın düşünce kuruluşlarından bir tanesi, o 1997 yılında yayınlamış raporunu. “İslamophobia: A challenge for us all” “İslamofobi hepimiz için bir meydan okuma” diye. Dolayısıyla “11 Eylül saldırıları ve sonrasında terör saldırılarına bir tepki olarak İslamofobiya doğdu. İnsanlar Müslümanlardan korkmakta haklılar. Bak böyle terör saldırıları olduğu için bunlar oluyor.” dersek bence çok yanlış düşünmüş oluruz. Bunun insanlarda bir kaygı oluşturduğu doğru ama ben size demin aşırı sağcı terörden, artan aşırı sağcı terörden ve rakamlardan bahsettim verdim. Bütün bunun, bu resmin gözardı edildiği bir düzlemdeyiz. Dolayısıyla burada medya nereye fokuslanıyor ve niye fokuslanıyorsa bakmamız lazım. Hepimiz biliyoruz ki burada, bu salonda kameralar olsa ve beni çekiyor olsalar şuradan ve arkada şurada köşede bir insanı boğuyor olsalar ve kameralar onu göstermese kimse bunu görmez. Şu anda İslamofobiya ile ilgili oluşturulan algı ve dalganın temelinde bu var, yani kontekste oturtulmuyor Müslümanlarla ilgili tartışmalar, kontekstinden çıkartılarak büyütülerek, abartılarak topluma müthiş bir korku zerk ediliyor ve bunun üzerinden de bir siyaset meşrulaştırılıyor, normalleştiriliyor. Benim anlatmaya çalıştığım şey bu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, teşekkürler, çok sağ olun.

Şimdi, tabii, raporla ilgili bir parantez yani daha geniş kapsamlı bir rapor şu ana kadar Türkiye’de bildiğim kadarıyla hazırlanmış değil.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Değil, maalesef.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Dolayısıyla, böyle bir raporun hazırlanmış olması da son derece kıymetli, hem literatür hem de akademisyen ve araştırmacılar açısından çok çok önemli. Dolayısıyla, bu açıdan da sizin de emeğinize sağlık, bağlı bulunduğunuz SETA’ya da teşekkürler açıkçası.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Teşekkür ederiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Fatma Hanım, buyurun.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Teşekkürler.

Merhaba, tüm arkadaşlara. Sayın Başkan, tekrar yeni göreviniz de size hayırlı olsun, önemli bir Komisyon.

Siz de hoş geldiniz Hocam.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Hoş bulduk.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Çok önemli bilgiler, bir hayli kafa yormuşsunuz, emek vermişsiniz, emeğinize sağlık diyorum.

Ben şunu çok önemli gördüm: Göreceli bir durum değil aslında bu söyledikleriniz, aslında evrensel olarak her yerde herkes için geçerli olan kavramlar. Ben şunu çok önemli gördüğümü arkadaşlarla da paylaşmak isterim. Tüm bunların nedeni aşırı sağa kayma, aşırı sağcı söylemler olarak toparlandığında önemlidir. “Hâkim sınıflar bunu üretiyor.” dediniz, bu çok önemlidir. “Medya, siyaset, elitler eliyle

bu yaygınlaştırılıyor, topluma yediriliyor, hazırlanıyor ve bununla ilgili olan kişiler, bireyler ya da kurumlar eliyle de hayata geçiriliyor.” dediniz, bu çok önemlidir. “Burada siyasetin dili çok önemli.” dediniz. Gerçekten kendime göre yorumladığımda, ele aldığım, altını çizdiklerim biraz bunlar.

Sonuç itibarıyla; üstün ırk, üstün inanç dayatmasının bir sonucu olarak açığa çıkıyor. Önümüzdeki dönem, inanıyorum ki bu anlamda Komisyonumuz inşallah, çok önemli çalışmalar yapar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İnşallah, hep beraber.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Aslında, biraz da kendimizi de gözden geçirme durumu da olabilir yani ülkemizde de -şimdi, tekrar şeye girmeyeyim fazla ama- sonuçta her inancın kendisini ifade etmediği iddiaları var, durumu var, realiteleri var ve yine, halklar arasında eşitlik yok. Bu anlamda birçok sorunun da kaynağını teşkil eden bir durum. Umarım bu Komisyonun yaptığı çalışmalar sonucunda dönüp dolaşıp bir rapor çıkarıldığında da acaba bizde durum, vaziyet nedir diye bir sonuca ulaşır diye umut ediyorum.

Teşekkürler, kolay gelsin hepimize.

Tekrar size de teşekkür ediyorum Hocam.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Ben teşekkür ederim, sağ olarsınız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sağ olun. Teşekkür ederiz Sayın Kurtulan.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir cümle söyleyeceğim Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Erol Abi, buyurun.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Değerli Başkanım, hayırlı, uğurlu olsun Başkanlığınız. Ekstra bir görev daha aldınız Başkanım.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Komisyon seçti ama değil mi?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, tabii Komisyon seçti.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Değerli Hocam, teşekkür ediyorum.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Ben teşekkür ederim.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Gerçekten, burada çok farklı düşüncede, görüşte siyasi partilere mensup arkadaşlarımız var hepsinin de ifadesinden anlaşılıyor ki gerçekten anlamlı, değerli bir çalışmaya imza atmışsınız. İnşallah şu anda kurulan Komisyonumuzun çalışmalarına da önemli bir ışık tutacağına inanıyorum ancak az önce Sayın Tanal’ın ifade ettiği gibi -yani elbette ki önemli, gerçekten çok önemli, içerisinde çok önemli bilgiler var- keşke biz de yabancı dili, buradaki bütün bu dilleri bilebiliyor olsaydık. Anladığım kadarıyla 30 küsur ülkede yapılan özgün çalışmaların o dilde, çok farklı dillerde belki...

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Bütün metin İngilizce, sadece ilgili ülkelerde özetleri yerel dilde.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Evet, çalışmalar yapılmış ama yani sizin ifadenizle “Süre, bütçe” vesaire dediniz ama bütün bunlar aşılabilir. Yani bir şekilde bunun mutlaka dilimize tercüme edilmesi gerekir fayda noktasında en üst seviyeye ulaşması açısından.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, bu bir ihtiyaç açıkçası.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Gerçekten. Yani bir şekilde hep birlikte, bizim de Komisyon olarak yapmamız gereken bir şey varsa destek olmamız lazım ki ortaya çıksın gerçekler.

Diğer taraftan, evet, ortada marjinal, lokal, bireysel grupların ötesinde -adına ne dersek diyelim, nefret suçu, İslamofobi veya işte, ırkçılık diyelim- bu anlamda bunun bir yükselişte olduğunu ve bunun da gerek toplumda gerekse ana siyasette veya ırkçılık temeline dayalı siyaset yapan politikacıların da

ana eksenine oturduğunu görüyoruz. Dolayısıyla, Komisyonumuz da öntümüzdeki dönemde inşallah, birlik beraberlik içerisinde, bütün arkadaşlarımızla birlikte insanlık suçu olarak kabul edeceğimiz bu konuda önemli çalışmalar yapacağımıza inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Mahmut Bey “Bir cümle söyleyeceğim.” dediniz.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Hocam, aslında çok güzel şeyler söylediniz ki, aşırı sağcılık hakikaten tehlikeli ve riskli. Bu düşünceniz tüm dünya için geçerli değil mi?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Tabii geçerli.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Metin Abi, buyurun.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) - Başkanım, hayırlı olsun.

Hocam teşekkür ederiz, ağzınıza sağlık, bizi aydınlattınız. Demin orada dediniz ki: “Biz, kendimizi eğitmeliyiz.” Mühim olanın da bence bu olması gerekiyor. İslam “selam” kökünden geliyor biliyorsunuz, dostluk, güvenilirlik anlamındadır ve zaman içerisinde iletişimin artmasıyla dünya, 11 Eylül’den önce İslam’a karşı bir sempati duyuyordu yani ilim, irfan sahibi insanların araştırmalar yapmasıyla İslam’a doğru bir akışı vardı. Tabii ki Haçlı-Hilal savaşının bitmediğini hepimizin bilmesi gerekir yani “dünya barışı” diyoruz ama dünya barışı gerçekleşmesi mümkün olan bir barış değildir. Güçlüler, iyi olursa yani güçlüler İslam olursa ya da güçlüler adil olursa dünyaya o zaman barış geleceğini hepimizin bilmesi gerekiyor. Yani bugün, İslam ülkeleri maalesef İslam’ı tam manasıyla anlamış değil ya da biz hazır bulduğumuz için işin içeriğine giremiyoruz, birbirimizi kırıyoruz ve emperyalistler de bunları seyrediyor, hatta destek oluyor. Bizim Türkiye’den kaçan, yani değerlerini öğrenememiş ya da çok ucuza satılmışların kurduğu örgütler, maalesef bu Haçlıların elinde taşeron olarak... PKK’sı olsun, DEAŞ’ı olsun, El Kaide’si olsun, bir şekilde istifade ediyor ve gücü ellerinde tuttukları için de İslam’a karşı... Batı, İslam’ı Türk olarak biliyor, Türklere karşı önyargılı olduklarını düşünmemiz gerekiyor; hiçbir zaman hakkaniyet ölçüsünde bir karar vereceklerini düşünmüyorum ben. Onun için de, içeride birlik ve beraberliği sağlamamız gerektiğini düşünüyorum Sayın Tanal.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İnşallah.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) - Bu birlik beraberlikte de içeride bölme değil...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Aşırı sağ zararlıdır.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Sen, sağ Türkiye sağ olarak değerlendiriyorsun, Türkiye sağ değil.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, bizim mecramızdan dışarıya taşıyoruz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Hayır, ben şimdi, Tanal’a deminki konu da bir cevap vermek durumundayım.

Yani içeride birlik olmak zorundayız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Eyvallah.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Birbirimizi her hâlimizle sevmek durumundayız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İşte onlar da aynı şeyi söylüyor.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Ben yaşlı olarak... Bak, yaşlı olarak, yaşayarak geldim, 1980 öncesini yaşadım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Birbirimize hoşgörülü olacağız, toleranslı olacağız, müsamahalı olacağız.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Düşmanın emperyal oyunlarına gelmeyeceğiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Eyvallah.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – İslam'ı iyi anlayacağız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Başkanım, “Kısa kes.” diyorsun, anladım da yani bir iki cevap da vermek gerekiyor burada.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Eyvallah.

Şimdi, arkadaşlar, biz çok önemli bir konuyu konuşuyoruz ve Komisyonumuz çok önemli bir Komisyon. Dolayısıyla, hepimizin ortak inancı ve hiçbir şey olmasa da inancımıza dönük bu nefretin bizi rahatsız ettiğini, inancımıza karşı bir sorumluluğumuzun söz konusu olduğunu bilerek de hareket edelim. Biz, kendi aramızda tartışalım, siyasi düşüncelerimiz, farklı şeylerimiz olsun ama bu konu başka bir konu. Dolayısıyla, ben, bütün arkadaşlarımızın konuyla ilgili önümüzdeki süreçte, bir diğer toplantıya kadar kendilerinin birtakım kaynak araştırmaları yapmalarını, okumalarını, dertlenmelerini özellikle rica ediyorum kendilerinden.

Çok teşekkür ediyorum.

Pakize Hanım, size de son olarak söz vereyim.

Buyurun.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Teşekkür ederim.

Öncelikle, ben Komisyonumuzun hayırlara vesile olmasını diliyorum, çalışmaların hayırlı olmasını diliyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İnşallah.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Sayın Başkanım, size de hayırlı olsun.

Enes Hocam, teşekkür ediyoruz, gerçekten çok aydınlatıcı bir sunumdu. İnşallah, bundan sonra da devam ederiz, bize bu konularda faydalı olabileceğinize inancımız sonsuz.

Şimdi, bir dalgadan bahsettiniz yani çok önemli bir dalga geliyor, bir İslamafobi, bir ırkçılık dalgası; Avrupa'da söylem bu. Biz, görüyoruz, burada yaşadıklarımızdan, basından, oradaki yurttaşlarımızın, oradaki vatandaşlarımızın söylemlerinden farkındayız. Birtakım şeyler söylediniz yani halkın bilinçlenmesi noktasında eksiklikler ve bunların karşı argümanlarını arz ettiniz, söylediniz fakat biz, bu dalga bakımından halkı bilinçlendirmekte, orada gerekli STK'ler, örgütlenmeler açısından yeterli noktada mıyız? Bu bilinçlendirmeyi nasıl sağlayabiliriz? O örgütleri, o STK'leri orada oluşturmak için gerekli çabayı sarf etmemiz lazım mı? Bu konuda bilgi verirseniz.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hocam, bir saniye...

Ben de şimdi onu söyleyeyim. Şimdi, malumunuz 2010 yılında bu ülkede Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı kuruldu. Hasbelkader hem kendi müktesebatım hem de görev aldığım diğer konularla ilgili olarak bu kurumu çok iyi tanıyan, bilen bir kimseyim. Bu kurumumuzun bu

noktada, oradaki STK'leri, kişileri, avukatları eğittiklerini, bilinçlendirdiklerini biliyorum. Bunlar yapılıyor, belki yeterli değil, belki daha fazla yapılması lazım ama böyle bir çalışmanın varlığından ben de haberdarım.

Buyurun Hocam.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Teşekkür ederim çok sağ olun.

Şimdi, belki önce şunu da söylemem lazım: Bu mesele bizim için 2 boyutuyla önemli:

Birincisi, tabii Avrupa'da yaşayan 5 milyona yakın çok ciddi bir Türkiye kökenli, Türk diasporası var bunların hayatını doğrudan etkiliyor ve bu insanları, yani tabii ki Türkiye'deki iç siyasi tartışmalar var ama bizim bütün diasporamızı etkileyen, sadece şu görüşü, bu görüşü...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, evet çok önemli, doğru.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – ...dindar olanı değil, hepsini etkileyen bir ırkçılıkla muhatap olmalarına sebep olan, iş hayatında ayrımcılıkla -mesela iş hayatında "Glass Ceiling" dediğimiz bir şey var, belli bir mertebenin üstüne yükselememe, efendime söyleyeyim- Türk kökenli olduğu için, yahut yabancı olduğu için, yahut dindar olduğu için, fark etmez, böyle bir ırkçılıkla karşılaştığını biliyoruz, sonuçta bunların hayatını etkileyen bir mesele, çok önemli, hayati bir mesele ve doğrudan güvenliklerine karşı bir şiddete dönüşen, sokakta şiddete dönüşen bir şeyden bahsediyoruz, teröre dönüşen bir meseleden bahsediyoruz.

İkincisi, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini zehirleyen temel faktörlerden bir tanesi maalesef. Yani Türkiye'nin nüfusunun çoğunluğunun Müslüman olması, Avrupa'da yükselen bu kadar aşırı sağcılık, ana akımın aşırı sağlaşması neticesinde maalesef böyle bir siyasi atmosfer Türkiye'deki siyasi gelişmelerden bağımsız olarak, Türkiye'de ne olup bittiğinden bağımsız olarak Türkiye'nin bir AB üyeliğini neredeyse imkânsız hâle getiriyor. Maalesef temel sıkıntılardan biri bu. Türk kökenli STK'lerin bu konuda daha fazla aktif olmaları mümkün ve İslamofobiyle ilgili, ırkçılıkla ilgili ve ırkçılığın geneliyle ilgili bir eğitim sürecinden maalesef geçmemiz gerekiyor; ırkçılık nedir, antisemitizm nedir, İslamofobi nedir, bu konularla ilgili genel bir bilgilendirme sürecinden geçmemiz gerekiyor.

Maalesef orada yanlış algıların söz konusu olduğunu görüyoruz. Bir de şöyle bir durum var tabii: Bu aşırı sağcı gündemden dolayı Türkiye kökenli yahut Müslüman kökenli STK'lerin, Müslümanların kurduğu STK'lerin çok ciddi baskı altında olduğunu görüyoruz Avrupa'da. Bunun son örneği Fransa'da yaşandı, Fransa'da İslamofobiyle mücadele etmek için 2004 yılında kurulmuş olan bir STK, Bakanlar Kurulu kararıyla kapatıldı. Aslında demin bahsettiğim bütün bu şeyde, atmosferi çok özetleyen ilginç bir örnek. Biliyoruz ki biz sivil toplumculuğun desteklendiği, Avrupa tarafından, ön plana çıkarıldığı, 1990'lardan itibaren, bir süreci yaşadık fakat bugün bir sivil toplum kuruluşunun herhangi bir maddi gereksesi olmadan yani desenez ki terörle ilintili, teröre destek vermiş, şöyle bir şey yapmış, böyle herhangi bir şeyi olmadan, sudan bahanelerle ve gerekçelerle Bakanlar Kurulu kararıyla kapatıldığı bir düzleme gelindi. Başka bir yine şey kapatıldı, yardım dernek kuruluşu kapatıldı Fransa'da. Dolayısıyla, böyle bir baskı da var, bu baskıdan dolayı da maalesef bazı STK'ler sessiz kalmayı tercih ediyorlar bu konuda. Daha fazla bilinçlendirme çalışması yapılması gerekiyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, hocam ben anlatayım bir, Erol ağabeyden geldi. Biz, Komisyonumuzu kurduk, Komisyonu kurduğumuz basına, işte sosyal mecralara yansıdıktan itibaren. Erol Bey'e Almanya'daki tanıdıklarından hemen mesajlar gelmeye başladı, bize hemen mesajlar gelmeye başladı "Ne iyi oldu, bak, bunlar bunlar yapılıyor burada." diye. Dolayısıyla, sizin de bahsettiğiniz gibi... Yani bunu gerçek söylüyorum, şimdi, var mı sizde saklı mı bilmiyorum ulaşıp, fotoğraf çekip "Şunları yaşadık." diyenler gelmeye başladı, bu çok önemli bir şey. Demek ki Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında, bu Komisyonunda kurulan bu alt komisyon şimdi bir ihtiyaca ve oradaki insanımızın bir beklentisine de karşılık geliyor. Biz, millî

iradenin temsilcileri olarak bu Komisyon çatısı altında onların bu sorunlarını bir şekilde gündemde tutarak, çalışarak, raporlaştırarak, görüşerek, nasıl daha fazla bir toplumsal rahatlamaya kavuşturabiliriz onları, nasıl daha fazla bir öz güven sağlayabiliriz, buna bakmamız lazım. Ben, o açıdan çok önemli görüyorum bunu.

Bir de Hocam bir şey duyduk tabii, bu raporu hazırlayan arkadaşınız var, Farid Hafez. Bunun da bu rapor sonrasında -bu raporla bağlantılı mı değil mi- başına gelen işler olmuş.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Evet, şimdi o da tabii ilginç, siz hatırlattınız, çok teşekkür ediyorum.

Farid Hafez bu raporun diğer editörü. Ben, kendim, Avusturya’da okuduğum için üniversiteyi, o zaman tanıştığım arkadaşım, yani yirmi yıllık dostum aynı zamanda. Bir tarafı Alman, Avusturyalı, bir tarafı da Mısırlı; anne tarafı ya da baba tarafı tam bilmiyorum ama Avusturya vatandaşı, Avusturya’da doğmuş, büyümüş bir isim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Alman kökenli mi?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Avusturya kökenliler; baba tarafı Avusturya, anne tarafı Mısırlı, göçmen kökenli ama orada doğmuş büyümüş, ora vatandaşı bir insan, bir akademisyen, Salzburg Üniversitesinde Doçent. Özellikle Avusturya, Müslümanların göreceli çok daha rahat yaşadıkları bir toplumdur 2001-2000’li yıllarda çünkü Avusturya’da 1912 tarihli bir İslam Yasası var, İslam resmî bir din olarak tanınıyor. Avusturya -biliyorsunuz, Macaristan İmparatorluğu Bosna Hersek’i ilhak ettiği için 1908 yılında- ciddi bir Müslüman nüfusa sahip olduğu için İslamiyeti resmî din olarak tanımlıyor ve belli başlı haklar veriliyor. Daha sonra, tabii, Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra dağılıyor fakat bu yasa kalıyor ve Müslümanlar 1960’dan sonra göç etmeye başladıktan sonra bu yasadaki faydalanılarak çeşitli kuruluşlar kuruluyor. Avusturya devletinden fon alan Avusturya’nın resmî bir Diyaneti var bugün -bizdeki Diyanet gibi- “Islamische Glaubensgemeinschaft.” İmamlara Avusturya devleti maaş veriyor, öğretmenlere din dersi için maaş veriyor, çok ciddi haklar vardı. Fakat 2015’lerden itibaren, bu tartışmalar neticesinde, yükselen aşırı sağ neticesinde bu yasanın değiştirildiğini gördük ve çok ciddi ayrımcılık uygulanmaya başladı Müslümanlara. Mesela, diyelim ki Avusturya’da bir Ortodoks toplum var, bunların Yunanistan’dan, Rusya’dan papaz getirmeleri mümkün çünkü yetişmiyor orada, Katolikler bile yetiştiremiyorlar, Polonya’dan getiriyorlar. Hahamlar İsrail’den geliyor çünkü çok küçük bir Yahudi toplum var. Türkiye’den de Diyanet imamları gidiyor yahut başka ülkelerden imamlar geliyor. Bunun yasaklanmasına dair bir yasa çıkarıldı. Bu, apaçık bir çifte standart.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sadece Müslüman din adamları için öyle mi?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Sadece Müslüman din adamlarına yönelik olarak. Bu politikalara çok ciddi karşı çıktı Ferid Hafez, akademik makaleleriyle, yazısıyla, çizimiyle. Neticesinde, bu raporu da yayınlamaya başladıktan sonra bundan oradaki çevreler ciddi rahatsızlık duymaya başladılar. Geçtiğimiz yıl kasım ayında sabah beşte evi polis tarafından basılıyor; sadece kendisinin değil, Avusturya’da 30’a yakın insan hakları aktivistinin, önde gelen iş adamlarının evleri sabah beşte basılıyor terörle mücadele timleri tarafından; çocukları onlar tarafından uyandırılıyor, camları kırılıyor, evi aranıyor -yerler, halılar falan- parkeler sökülüyor ve bir mermi bırakılmış evinde.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bunu kim yapıyor?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI - Avusturya’daki terörle mücadele polisleri bunu yapmışlar. Bir mermi bırakılıyor. Daha sonra bu merminin düştüğünü söylüyorlar fakat bu konunun uzmanları, güvenlik uzmanları diyorlar ki: “Bir şarjörden merminin düşmesi mümkün değil.” yani böyle bir şey söz konusu değil, mermi orada kasıtlı bırakılmış. Yaklaşık 12 bin sayfalık bir iddianame var; iddianame tamamen Wikipedia bilgilerine dayalı, efendime söyleyeyim, maddi herhangi bir temeli yok. Yaklaşık

bir yıla yakın iletişimi gözlemlenmiş; istihbarat kuruluşları tarafından mailleri, yazışmaları, her şeyi takibat altına alınmış. Herhangi maddi bir suç tespiti yok kendisine yönelik olarak. Kendisinin sadece işte siyasetçi İslamcı olduğuyla ilgili böyle genel bir suçlama var ama bunun herhangi bir maddi temeli yok. Müslüman Kardeşler'in üyesi olduğuyla ilgili bir suçlama var, bunun da maddi bir temeli yok. Müslüman Kardeşler'i terör örgütü olarak nitelendiriyor fakat Müslüman Kardeşler zaten... Yani Avusturya'da "Müslüman Kardeşler" diye bir örgüt yok, böyle bir örgüt terör örgütü olarak da tanımlı değil, Ferid Hafez'ın da onlarla bir alakası yok. Fakat böyle bir zincir kurarak ta oradan Hamas'a bağlayıp böyle acayip bir iddianame. Yani aslında temelinde şu var, yani oradaki hukukçular, avukatlar da diyorlar ki: "Bu dava çöker yani böyle bir davanın Avusturya'daki mahkemelerden şey alması mümkün değil." Ama yaklaşık üç yıl sürecek dava. Baktığımız zaman, bu süre içerisinde bütün akademik itibarını sarsmaya yönelik olarak bir operasyon açıkçası ve maalesef, bu, Avusturya'da oluyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Duruşma ne zaman?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – İşte, daha hâlâ savcılık iddianameyi hazırlıyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ne zamandan beri?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Kasımdan beri hazırlıyor ve dosyalar gizliydi, daha yeni açıldı. İşte 12 bin sayfalık bir iddianame var ve polis sorgusunda kendisine sorulan sorular: "İslamofobi hakkında ne düşünüyorsunuz?" "Çocuklarınız oruç tutuyor mu?" "Çocuklarımız namaz kıyor mu?"

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Kayıta mı bunlar?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İfade tutanağında var mı bunlar?

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – İfade tutanağında var. Bunlar kendisine sorulan sorular...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – "Oruç tutuyor mu?" diye sorular var.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Evet, evet, bunlar. "Çocuğunuzu dindar yetiştiriyor musunuz?" gibi sorular sorularak kendisine... Yani apaçık bir sarsma operasyonu, itibar suikastı, bir operasyona maruz kaldı. Şu anda da uluslararası akademisyenlerden oluşan Avusturya, Almanya ve Amerika'da bir komite oluşturuldu ve kendisine destek açıklaması yaptılar ve bir yardım kampanyası başlatıldı çünkü davanın sadece maddi masrafları -yani karşı davalar açılacak- 100 bin eurolara kadar. Bu da ne kadar zor bir mücadele olduğunu gösteriyor yani bu konularda ön plana çıkarsanız -işte STK'lerle ilgili bahsettiniz- sesinizi çıkartırsanız, hâkim siyasi söylemlere muhalif olursanız çok büyük bedeller ödüyorsunuz. Onun da göstergesi olduğunu düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz. Hocam, çok sağ olun verdiğiniz bilgiler için, istifade ettik, çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar...

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Ben de teşekkür etmek isterim ekstradan bu konuyu bir Alt Komisyon oluşturarak incelediğiniz için. İnşallah, Türkiye'de bu konudaki bilinçlenmenin artmasına ve sadece Türkiye'de değil, Avrupa'da da, dünyada da artmasına çok önemli katkı sağlayacağımı düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İnşallah.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Herhâlde İslam dünyasında bir ilk yani o açıdan da çok değerli olduğunu düşünüyorum.

İngiltere'de bir Komisyon -hatırladığım kadarıyla- kurulmuştu parlamentoda.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Daha önce burada bir Komisyon kuruldu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Daha önce oldu, kadük kaldı, ben o Komisyonun üyesiydim. İyi çalışmalar da yaptı, yurt dışına epey gittik, epey bilgiler toplandı ama o raporun da bu raporla birleştirilmesi lazım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Birleştiririz, evet, olur, olur.

DOÇ. DR. ENES BAYRAKLI – Çok sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Dolayısıyla bu Komisyon bünyesinde daha önce de bir çalışma yapılmış, inşallah, şimdi de daha geniş kapsamlı ve derinlikli bir çalışmayı yürüteceğiz.

Çok teşekkür ediyorum arkadaşlar, görüşmeler tamamlanmıştır.

Toplantıya son veriyorum.

Hepinize iyi günler diliyorum.

Kapanma Saati: 12.11

